

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA 57. S. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 18.— Din, v inostranstvu 25.— Din.

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inostranstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

UNICA RAPPRESENTANTE per le inserzioni del Regno d'Italia e dell'estero è
L'UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Borbe na Kreti se nadaljujejo

Italijanske pomorske in letalske sile odlično sodelujejo ter se potopile štiri sovražne križarke in poškodovale več drugih — Uspešne operacije v Vzhodni Afriki — Bombardiranje tobruške luke

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 26. maja naslednje 355. vojno poročilo:

V severni Afriki so izvidniški oddelki v okviru operacije na tobruški fronti zaplenili nekaj avtomatskega in protitankovskega orožja. Italijanska in nemška letala so v strmoglavih poletih bombardirala sovražne ladje v tobruški luki. Štiri ladje s skupno 11.000 tonami so bile potopljene. Neka križarka je bila zadeta in hudo poškodovana.

Skupine naših letal so ponovno bombardirale in s strojnimi obstrlevalci vojaške naprave na otoku Kreti.

V Vzhodni Afriki so naše čete v pokrajini Gala in Sidamo zmagovito prestale spopade na levem bregu reke Oma.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 26. maja. (DNB) Vrhovno vojno poveljništvo je izdalo danes naslednje poročilo:

V boju za Kreto je doseglo nemško letalstvo, kakor je bilo javljeno že v posebni vesti, nenavadne uspehe proti angliški mornarici na Sredozemskem morju. Po dosedanjih vesteh so potopile samo nemške letalske oborožene sile od 20. maja dalje 7 sovražnih križark ali protiletalskih križark in 8 rušilcev ter še eno podmornico in 5 brzih čolnov. Z bombnimi zadetki v polno so bile nadalje hudo poškodovane neke bojna ladja ter več križar in rušilcev.

Pekel na Kreti

Angleške postojanke izginjajo v morju plamenov in oblakih dima — V Londonu priznavajo nadmoč držav osi v zraku in na morju

Berlin, 27. maja. s. Poveljnik nekega transportnega letala, ki je preletel otok Kreta, preden je z močvostjo pristal, poroča, da se ni videlo vzdolj dolge utrjene topniške črte Angličanov na severni obali otoka nič drugega, kakor oblake dima od strahovitih eksplozij municijskih skladišč. V notranjosti otoka je velikanski požar uničeval sovražnikovo taborišče. V nekem zalivu smo videli uničene ladje. Nekateri so se gorele. Vseokrog so plavale razbitine uničenih ladij. Ogromni požari so uničevali v vseh angleških postojankah barake in zaklonišča.

Rim, 27. maja. s. Angličani so streljali verjeti, da so otoki, ki jih brani angleška mornarica, nezavzeti. Zaradi tega jim ne gre v glavo trda realnost napada na otok Kreta. Najprej so upali, da bo pristalo na otoku samo nekaj čet padalcev. Ko je bilo padalcev čimdalje več in so jim morale angleške čete odstopiti važne položaje, je poseglo v borbo tudi letalstvo in mornarijske sile, ki sta prizadejali angleški mornarici hude udarce. Tedaj šele so Angličani doumeli, kaj se je prav za prav zgodilo.

V Londonu sedaj priznavajo, da se je razvila prava fronta med letališči v Malemni in Kaneji in da je prišlo do borbe na več krajih otoka, posebej pa okoli Retima in okoli Herakleona. Izjavljajo nadalje odkrito, da je bila ofenziva izvedena z drznostjo in z odlično taktiko, ter da je najtežavnejše to, da ni bilo mogoče preprosti Nemcev z letališča v Malemni.

Pred dnevi je angleška propaganda skušala še omalovaževati napad in je trdila med drugim, da Nemci ne morejo transportirati na otok topništva. Danes priznavajo, da je Nemcem uspelo izkrcati lahko topništvo in močnejše ter da so zaradi tega angleški protinapadi vse bolj težavni.

Neki znani komentator v angleških listih zaključuje svoja izjava z izjavo, da so Nemci v svoji tehniki prevažanja čet in materiala z letali ustvarili nekaj novega. Pokazali so, kaj je mogoče storiti s posameznimi četami, ki se jih prevaža z letali.

Isti komentator je omenil učinkovito sodelovanje italijanskega letalstva v teh borbah s pripombo, da bo treba še bolj računati z oboroženimi silami Italije. V Londonu nadalje izjavljajo, da je nemogoče braniti angleška letališča na Kreti zaradi številne premoči nemškega letalstva. Opravičuje pa to s pretežno, da so prebili letališča, kjer so se zasedali nemški letalci v Grčiji.

Tanger, 27. maja. s. Potniki iz Gibraltarja poročajo, da so zadnji neuspehi angleške mornarice v Sredozemlju močno izpod-

Italijanske pomorske in letalske oborožene sile so v istem času potopile štiri sovražne križarke in poškodovale več drugih ladijskih enot.

Tako je angleška pomorska sila na vzhodnem Sredozemskem morju doživela po zaslugi odličnega sodelovanja oboroženih sil zavezniških držav osi na morju in v zraku hud udarec.

Na otoku Kreti so potekli boji tamkaj v boj poslanih oddelkov letalstva in vojske na kopnem ob stalnem dovažanju ojačenj še nadalje uspešno. Oddelki nemškega letalstva so tudi včeraj uspešno posegli na otoku v borbo na tleh, zaigali angleška oporišča in municijska skladišča, uničili dve večji trgovski ladji ter sestrelili v letalskih bojih tri angleška bojna in tri lovska letala. Tri nadaljnja sovražna letala so bila razdejana na tleh.

Na otoku Malti so nemški lovci z obstrlevalcem z letala uničili štiri lovska letala na tleh in hudo poškodovali še 6 drugih.

V severni Afriki šibko udejstvovanje topništva pri Tobruku.

Na morju okrog Anglije so potopila nemška bojna letala dva prevozna parnika s skupno 2.000 tonami in poškodovala dve večji trgovski ladji hudo.

Pri akcijah nemških lovcev proti angliški južni obali in pri poskusih sovražnika, da bi podnevi priletel nad zasedeno ozemlje in v Nemški zaliv, je bilo v letalskih bojih sestreljenih 6 angliških letal, tri lovska in tri bojna. Razen tega so stražni čolni sestrelili tri, mornariško topništvo pa dve angliški bojni letali.

Nad nemško ozemlje sovražnik ni priletel niti podnevi niti ponoči.

kopali moralo v Gibraltarju. Z nosilca letal »Furious« in s torpedovke »Pearless« so izkrcali v Gibraltarju številne ranjene, med katerimi je bilo mnogo ozihrjev. Eden izmed njih je izjavil, da so lahko smatrali Sredozemlje odslej za izgubljeno za Anglijo, ker se mornarica ne bo mogla zoperstavljati čedalje močnejšim in učinkovitejšim akcijam letalstva osi. Isti oficir je izjavil, da je najbolj nevarno orožje v teh borbah zračni torpedo, pred katerim se vojna ladja pri kombiniranem napadu težko reši.

Berlin, 27. maja. s. Nemški lovci so sestrelili na nekem letališču na Kreti 3 angleška letala, ki so zgorela.

Berlin, 27. maja. s. Manjša skupina angleških letal je skušala napasti neko letališče na Kreti, ki je v posesti nemških čet. Nemška lovska letala so po večini uničila angleške aparate.

Kritičen položaj na Kreti po poročilu angleškega poveljnika

Carigrad, 27. maja. s. General Freyberg, poveljnik otoka Kreta, je poslal glavnemu stanu generala Wavela poročilo, v katerem navaja, da je položaj na otoku vedno slabši in kritičnejši. Kralj Jurij je ob svojem prihodu v Kairo izjavil, da je moral pobegniti zato, ker so se padalci na vsak način hoteli polastiti njega in članov grške

Boji v Afriki

Živahne akcije na kopnem, v zraku in na morju — Sovražnik je izgubil več ladij s tovorom vred

Rim, 27. maja. s. Vojno poročilo št. 355. nam kaže, kako se razvijajo novi vojni dogodki na fronti v Cirenaiki. Poročilo potrjuje izredno aktivnost, ki jo razvijajo naše čete v tesnem sodelovanju z nemškimi oddelki, ki nas podpirajo od strani. V vsakem sektorju se šahovsko napadajo sile vsi vsak dan sovražnika, kar brez dvoma vpliva na sovražnikovo moralo, kajti nahaja se neprestano v stanju vznemirjenosti in alarma.

Na fronti pri Sollumu so naše izvidniške čete dne 25. t. m. prodrele do sovražnikovih položajev ter prilele v stik s sovražnikovimi prvimi stražami. Razvile so se majhne borbe, dobili smo važne informacije glede sestave in razmestitve so-

vlade. Nemški vojaki so že v terek zjutraj pristali samo par sto metrov daleč od njegovega bivališča. Samo intervencija angliških čet je preprečila njih napad. Malo pozneje pa so že drugi padalci razdelili angleške čete, ki so branile njegovo rezidenco. Le z velikim naporom se je kralju in članom vlade posrečilo zbežati na bližnje planine. General Freyberg je v teh okoliščinah zahteval, da mora kralj zapustiti otok, ker je njegova prisotnost ovirala vojaške operacije. Kralj je slednjic razvil svoje popolno zaupanje v ugoden razvoj dogodkov.

Novozelandske izgube v Grčiji

New York, 27. maja. s. Iz Willingtona poročajo, da je novozelandski ministrski predsednik Frasser poslal tja sporočilo, v katerem pravi, da je Novi Zeland od začetka vojne v Grčiji izgubil 2200 vojakov. Večina njih je prišla v vojno ujetništvo.

Carigradski list o položaju na Kreti

Carigrad, 27. maja. s. List »Bežuglu« piše o vojaških operacijah na Kreti, o katerih pravi, da so zadnje akcije držav osi ustvarile na otoku trdno oporo in da je zapadni del otoka, kjer je edino večje upo-

Velika bitka na Kreti

Vojne sile osi uničujejo sistematično sovražnikove položaje

Rim, 27. maja. s. Kakor se vselej zgodi, kadar skuša sovražnik ojačiti garnizijo v Tobruku, tako je tudi to pot občutil teži našega razdiralnega dela in ponovno so potopljene ladje še bolj zatrpale tobruško pristanišče. Obleganje naših sil s kopnega spopolnjuje letalstvo tudi s morske strani ter onemogoča sleherni sovražnikov poskus, da bi premagal blokado.

Borba za osvojitve otoka Kreta je sedaj v polnem razvoju, ne da bi bilo mogoče zabeležiti posebnih dogodkov v zadnjih dneh. Močne garnizije na otoku se srdito bore, pri čemer se opirajo na teren, ki je v mnogih pasovih nepreločen in na velike vojaške naprave, ki so bile sgrajene v teku dolgih mesecev, kajti Angličani so se zavedali, da izguba nekaterih glavnih položajev lahko neizogibno povzroči polom obrambe.

Napadajoče sile razvijajo metodično svoj načrt in utrjujejo osvojene položaje ter sistematično uničujejo sovražnikove utrdbe. Med tem pa prihajajo novi kontingenti pomoči, nemški in italijanski letalci pa neizprosnoma uničujejo področja, kjer se še drže Angličani in Grki.

Spričo važnosti bojišča in spričo velikih prejšnjih priprav branilcev ni mogoče predvideti nagle osvojitve otoka. V vojni ni nič lahkega in ničesar ni mogoče improvizirati. Naloga, ki jo je treba izpolniti, je vedno v prejem sorazmernu s važnostjo objekta, ki ga je treba doseči. Tudi v tem primeru je tako in nestrpnost ta ni umestna. Glavno je to, da razvija letalstvo dan za dnem brez odmora in brez prenehanja svoje akcije ter je usmerjeno neizprosnoma proti svojemu cilju.

Tokio, 27. maja. s. »Asahi« objavlja uvodnik o izgubi angleške oklopnice in pravi, da se je Nemčija poslužila zelo pozitivne strategije, ki močno vpliva tudi na Zedinjene države. Tudi drugi japonski listi prinašajo obširna poročila o vtisih, ki jih je napravila potopitev angleške veleoklopnice v Zedinjenih državah, kjer se bo menda ohladila intervencionistična kampanja.

K obisku Ministra Eksc. Bottaija v Ljubljani

Med obiskom na pokopališču se je Eksc. minister Bottai dolgo zadržal med številnimi vrstami grobov italijanskih vojakov, zaznamovanih z belimi križi.

Durante la visita al cimitero l'Ecc. il Ministro Bottai si trattene a lungo tra le numerose file di sepolcri di soldati italiani segnati tutti con uguali croci bianche.

rabno pristanišče, zanesljivo v rokah osi, ki ima na otoku že mnogo vojaštva. Italijansko in nemško letalstvo je s pomočjo mornarice praktično pregnalo angleško brodogradje s severne obale Kreta. List podarja tudi velike izgube angleških pomorskih edinic in pravi, da se nepopraviljivo.

Omo in v drugih sektorjih. Kopne in letalske sovražnikove sile so v premoči, toda naše čete branijo svoje položaje s svojo odločnostjo. Tudi na zapadni fronti so v teku operacije, s katerimi bo odpor utrjen. Naloga naših vojakov tam doli je, da vztrajajo in to težko nalogo izpolnjujejo hrabro in z mističnim zaletom v žrtvovanju. Zaradi tega postaja njih borba prava epopeja.

Monakovo, 27. maja. s. »Münchner Neueste Nachrichten« pišejo, da angleška vojna mornarica ne more več operirati v radiju nemškega letalstva. V severnih delih Kreta, kjer je imelo angleško brodogradje svoja najboljša oporišča, je nemški vpad pregnal angleške edince z veliko italijansko pomočjo. Borba za Kreto še ni odločena, pravi list, toda vsi razumemo besede nemškega vojnega poročila, da se operacije razvijajo po določenem načrtu.

Odmev potopitve »Hooda«

Ameriški listi poudarjajo sposobnost nemškega topništva, ki je prizadejalo angleški mornarici najhujši udarec

Washington, 27. maja. s. Ves ameriški tisk posveča največjo pozornost potopitvi največje angleške pomorske edince in poudarja nepričakovan udarec angleški vojni mornarici. »Washington Post« piše o velikem pomenu, ki ga je imela oklopnica »Hood« za Anglijo in pravi, da je nemški uspeh zato tem večji. Nevarnosti, ki pretijo prevoznemu v Anglijo, so z vsakim dnem večje. Tudi »Sunday Star« ugotavlja, da je potopitev oklopnice hud udarec za angleško mornarico, ki ima sedaj le še malo ladij, ki bi se mogle meriti z nemško oklopnico »Bismarck«. »Baltimore Sun« zatrjuje, da je izguba »Hooda« doslej najhujši udarec, kar jih je morala utrpeti angleška vojna mornarica. List občuduje nemško ladijsko topništvo in zaključuje, da bo znal nemško vojno brodogradje preprečiti angleško trgovino.

Buenos Aires, 27. maja. s. Washingtonski dopisnik lista »Nacion« piše o potopitvi oklopnice »Hood« in trdi, da je pomorska bitka ob Islandu napravila silen vtis na Zedinjene države. Dopisnik sodi, da bo ameriška opozicija proti konvojem zelo narasla, kajti zadnji spopad dokazuje, da more nemška vojna mornarica v Atlantiku svojo odločitost in da je vsaka ladja, ki zaide v blokado cono, v nevarnosti.

Tokio, 27. maja. s. »Asahi« objavlja uvodnik o izgubi angleške oklopnice in pravi, da se je Nemčija poslužila zelo pozitivne strategije, ki močno vpliva tudi na Zedinjene države. Tudi drugi japonski listi prinašajo obširna poročila o vtisih, ki jih je napravila potopitev angleške veleoklopnice v Zedinjenih državah, kjer se bo menda ohladila intervencionistična kampanja.

Svoboda morja

Berlin, 27. maja. s. Pod naslovom »Svoboda morja« objavlja »Völkischer Beobachter« članek, v katerem piše o kampanji ameriških vojnih hujskačev in o ameriški pomoči Angliji. Roosevelt, Stimson in Knox se niso zadovoljni s tem, kar so napravili z dosedanjim kršitvijo ameriške nevtralnosti in mednarodnih zakonov. Ni zadosti, da se pošilja Angliji orožje, če se dovoljuje, da se popravljajo

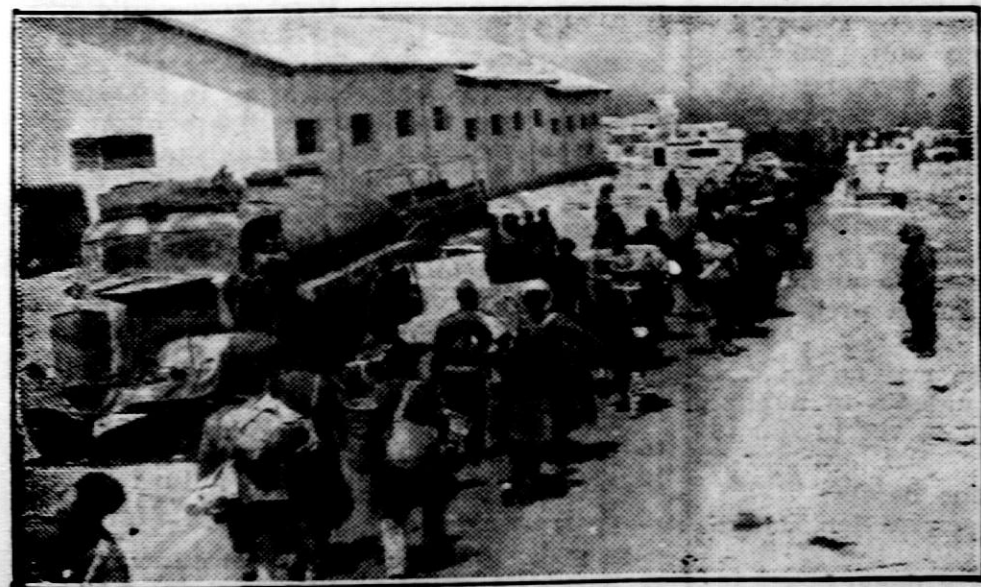
Petain o družini

Rim, 27. maja. s. O priliki materinskega dneva je imel maršal Petain po radiu govor, v katerem je rekel med drugim:

Francoske matere! Francija praznuje praznik družine. Treba je predvsem spoštovati matere. Deset mesecev se skuša Francija rešiti materialistične civilizacije. Pokazal sem jim nevarnosti individualizma in jih povabil, naj podpro naravne in moralne ustanove, od katerih je odvisna naša usoda kot ljudi in Francozov. Družina, začetna celica družbe, je najboljša jamstvo za našo preroditel. Sterilizirana država je obsojena na izgubo svojega obstoja. Da se Francija oživi, so potrebna predvsem domača ognjišča. Mati je hišna kraljica, ki s svojo potrpežljivostjo sladi življenje. Francoske matere, vaša dolžnost je težka, pa tudi lepa. Samo ve morete dati voljo do dela, smisel discipline in skromnosti, čednosti, ki napravijo narode močne.

Neredi v Indiji

Kabul, 27. maja. s. Neredi v Indiji zavzamejo vedno večji obseg. Po mirni noči v Bombaju so se v nedeljo popoldne znova pričeli nemiri v najboljjudnejši mestni četrti, kjer prebivajo muslimani in Hindui. Tri osebe so bile usmrčene z bodali, več drugih pa je bilo ranjenih. Posredovanje policije je le še povečalo vznemirjenost in poslalo položaj. Demonstranti so hoteli zažgati skladišča. Aretiranih je bilo nad 500 ljudi. Ker policija sama ni mogla vzpostaviti reda, so morale nastopiti vojaške čete. Demonstranti so naskočili največje sprehajališče v mestu. Brutalnost angleških varnostnih stražnikov povečuje sovraštvo muslimanskega prebivalstva.

Una colonna di prigionieri inglesi catturati dalle truppe italiane. — Oddelci angleških ujetnikov, ki so jih ujeli italijanske čete.

Pomorska bitka

Berlin, 27. maja. d. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo naslednje posebno poročilo:

Nemška bojna ladja »Bismarck«, ki je potopila angleško bojno ladjo »Hood«, je od 21. ure dalje v hudi borbi z nadmočnimi sovražnimi brodogradji.

Una colonna d'artiglieria italiana attraversa le vie di Tripoli, diretta verso il fronte della Sirica. — Italijanski topniški oddelci prodira skozi ulice v Tripoli v smeri proti fronti v Siriji.

Požiganje ljubljanskega Barja

Oral sveta za 20 krajev — Požiganje se je pričelo v letih 1820 do 1830

Ljubljana, 27. maja. Malo je še ljubljancov, ki bi se iz otuških let spominjali požiganja Barja, ki je bilo v prejšnjem stoletju skoraj do osrednjega let redni pojav v jesenskih mesecih. Ljubljana je pri tem požiganju zelo trpela, ker se je vlačil po Barju gost dim in se več ali manj razprostrel tudi nad mesto. Smrad in zoprn vonj sta tedaj in tedne težila Ljubljano.

Požiganje Barja je iz vidika poljedelstva in kultiviranja Barja zelo poškodno, hvala Bogu pa se ne povrne več. Ostane samo zgolovina.

Leta 1780 je bil Gruberjev kanal dograjen in po takratnem mnenju je bila osušitev ljubljanskega Barja izven vsakega dvoma. Voda na Barju je upadla in se je pokazal svet, ki je bil poprej popolnoma močvirnat, če ne že pod vodo. Bil pa je ta svet še brez vsake vrednosti, ker ni bil še osušen. En oral je bilo lahko kupiti za 20 krajcarjev. Ko se je svet polagoma osušil, so ga pa Barjani takoj pričeli izkoriščati na ta način, da so odstranjevali vrhove plasti, spodnje — dva metra debelo plast, ki so jo tvorile zamre korenine raznih močvirskih žuželk, zlasti v osušili in usedlin — pa rezali v kose, ki so jih potem, ko so jih dobro presušili, rabili za kurjavo. To je bila vsem ljubljancem dobro znana šota. Na tak način so izkoriščali močvirja tudi drugod, zlasti na Holandskem in v Nemčiji, kjer je primanjlovala druga kurjiva. Šoto so Barjani prodajali, kupovali so jo pa pri nas le bolj revni ljudje. V Ljubljani se je je precej pokurilo.

Toda izkoriščanje Barja z rezanjem šote je bilo Barjanom le premalo plodono. Spoznali so kmalu, da bi bilo bolje izkoristiti barjanski svet za poljedelstvo. Pri delu bi se zalegli, ne rezanje in poraba šote. Za kurjavo porabe šote bi se sčasoma tudi zmanjkalo in svet bi valed znižanja

površine spet postal močvirjen, zlasti če bi se se zanemarjali odtočni jarki. Da pa bi se mogel svet pripraviti v tako stanje, da bi ga bilo mogoče uporabljati za poljedelstvo, sta se Barjanom nudili dve poti. Ena pot je bila, da bi se bila dovažala zemlja, cestno blato ter razni odpadki in da bi se na tej podlagi pripravil svet, ki bi ga bilo mogoče obdelovati. Toda ta potopek se jim je vendar zdel predrag in so ga kmalu zavrgli. Napravili so nekaj potokov, ki so vsi podpirali to odločitev. Druga pot je bila, da bi se odpravila vsa gornja plast Barja, ki je bila popolnoma nesposobna za vsako obdelovanje. Vidna vrhova plast Barja je namreč sestajala iz raznih močvirskih mahov in trav ter mirmoz, v velikem delu pa tudi iz dračja, ki se je nabiralo in zastajalo med rastlinstvom. Po to, precej debelo vrhovo plastjo so se pa v črni glini razširjale plasti že odmrlega rastlinstva. Črna prst, ki jo vidimo zdaj na Barju, izvira od te plasti. Zaradi pomanjkanja vlage je vse vrhovo rastlinstvo zamiralo in se sušilo, tako da je bilo na dani, da ni godno za kultiviranje pač pa da se s požiganjem lahko pridobi gnojilo, ki bi izvrstno služilo poljedelstvu, kajti glina in šota bi bili dober material za kultiviranje. Tako požiganje je bilo v navadi na vseh močvirjih, ki so jih bili tiste čase osušili, in tudi naši Barjani so se odločili zanj.

S požiganjem ljubljanskega Barja so barjanski posestniki pričeli nekako v letih 1820 do 1830. Požigali so brez vsake omejitve, kakor in kadar se jim je ljubilo. Ker pa je požiganje povzročalo mestu Ljubljani in tudi Barjanom samim nepravice, je takratni guverner izdal dne 11. aprila 1835 neko naredbo, s katero se je požiganje kolikor toliko uredilo in tudi omejilo. Leta 1826 se je tudi osnovala posebna krajevna komisija za osuševanje Barja in tej se je zdaj izročilo vodstvo ter nad-

zorstvo nad požiganjem. Komisija je v spoznanju, da županovi odločali, kateri predeli Barja naj se požigajo in kdaj naj se požiganje vrši. Vsi posestniki so morali požigati ob istem času. Od leta 1840 do 1855 se je požiganje vršilo samo v času od 16. avgusta do 15. maja, druge čase je bilo pa prepovedano. Leta 1856 je požiganje izostalo, kar sta takrat Ljubljano obiskala cesar in cesarica, katerima se ni smelo pristuditi bivanje med nami s smradom od dima. Potem se štiri leta ni dopustilo nikakoli požiganje. Leta 1860 je bilo določeno, da je požigati Barje od 1. septembra do konca oktobra, toda to leto je 3. septembra nastalo deževno vreme, ki je trajalo skoraj do konca meseca oktobra, tako da je požiganje moralo izostati. Izostalo pa je tudi se naslednje leto, ker je bilo v tem letu deževno vreme ob času, določenem za požiganje.

Leta 1861 in 1863 je o požiganju Barja v dolgih debatah razpravljala deželna zbor in naposled sklenil zakon, ki je bil od cesarja potrjen 23. julija 1863. Po tem zakonu se je požiganje smelo vršiti vsako leto samo v času od 16. avgusta do 31. oktobra.

Požiganje Barja je v dolgi dobi pred letom 1863 zajelo že tolikšen obseg, da je od 34.000 oralo osušene zemlje ostalo za kultiviranje ne še pripravljene iz kakih 13.000 oralo. To nekulturno ozemlje pa je bilo popolnoma požgano nekako do leta 1880 in požiganje je potem splošno prenehalo. S tem pa ni izrečeno, da je danes že vse Barje kultiviran svet. Ostali so še manjši predeli Barja, ki so močvirni in jih tudi s požiganjem ni mogoče pripraviti v tako stanje, da bi bili sposobni za poljedelstvo. So tudi še nekateri predeli Barja, na katerih se še danes pridobiva šota. To so nekateri kraji v bližini Bevk, Vnanjih gor in Škofljice.

Visoki Komisar v ljubljanski bolnici

Visoki Komisar je z obiskom v bolnišnici otvoril svoje obiske v mestnih zavodih

Ljubljana, 27. maja. Visoki Komisar ljubljanske pokrajine je včeraj popoldne prišel z vrsto obiskov, ki jih namerava napraviti pri mestnih in pokrajinskih ustanovah. Njegov prvi obisk je bil včeraj popoldne posvečen ljubljanski bolnišnici, ki je prav posebnega pomena za vse prebivalstvo pokrajine. Minilo je šele nekaj dni od priključitve ljubljanske pokrajine Italiji, ko je Duče ob priliki sprejema Visokega Komisarja odredil, da se takoj ugotovi, katera javna dela bi bila potrebna, da se reorganizira bolnišnica, ki je v težavnem položaju in da se dela nemudoma prične. Prvi del javnih del v tem okviru, za katerega so stroški določeni na dobrih 6 milijonov lir, se bo pričel že v najkrajšem času. Sledil mu bo drugi del javnih del, za katerega je predvidenih 5 milijonov lir in nato še tretji.

Včerajšnji obisk je bil Visokemu Komisarju priložnost, da je ugotovil žalostne razmere, ki vladajo zlasti glede na prostor in s katerimi se mora boriti bolnišnica, pomanjkanje opreme in oskrbe, ki zahtuje in ovira zdravstveno in tehnično organizacijo ustanove. Ekscelencio Grazio-Rija so sprejeli pred bolnišnico vodilni funkcionarji vseučiliških klinik, Visokega Komisarja in mestne občine. Visoki Komisar je obiskal najprej kirurški oddelek. Ob njegovem prihodu na oddelek so ga sprejeli zdravniki, ki so ga popeljali po posameznih dvoranah in sobah.

Ekscelencio Grazio-Rija je prehodil vsako sobo in se ustavljal pred številnimi posteljami. Povpraševal je zdravnike o posameznih bolezenskih primerih in o gnojnih razmerah poedincev. Visoki Komisar je takoj odredil, da se z najprimernejšimi sredstvi se v teku tega tedna poskrbi, da bodo vsi bolniki, ki morajo sedaj rabiti postelje so bolnikov, takoj dobili svoja ločna ležišča.

Ta ukrep Visokega Komisarja je napravil na vse bolnike, ki so zanj takoj izvedeli, najgloblji vtis. Treba je pomisliti le na težave vsakega bolnika, ki mora ležati

in na njegove fizične in moralne muke, ki jih mora prenesti, ko mora deliti svoje ležišče z neznancom, ki je morda prav tako bolan kakor on. V nekaj dneh bo ta nedostatek po odredbi Visokega Komisarja in s sredstvi, ki jih je takoj dal na razpolago, odpravljen. Položaj se bo vsaj začasno izboljšal, dokler ne bodo dovršena dela, ki so že v pripravi.

Najprej nameravajo zgraditi novo pralnico, razširiti kuhinje in urediti ostalo službo, ki je že zelo zastarela, povečati paviljon nalezljivih bolezni, dvigniti še za eno nadstropje kirurški paviljon itd.

Ko je tako pregledoval posamezne sobe, je Visoki Komisar s pomočjo svojega tolmачa izrazil bolnikom svoje želje, da bi čimprej ozdraveli. Odgovarjali so mu z izrazi hvalečnosti.

Visoki Komisar je bil tudi v dečji dvorani kirurškega oddelka. Tam je naročil nekemu uradniku, naj takoj zbere imena vseh malih bolnikov in njihove želje. Obljubil je vsakemu po eno igračo. Ob priliki svojega obiska je bolnikom, moškim in ženskam, revnim in onim, ki imajo družine, razdelil denarne podpore. Obdaroval je tudi dva dajalca krvi, ki so ga nanju zdravniški posebej opozorili.

Visoki Komisar je nato pregledal še razne oskrbovalne naprave, ki so po svojem stroju že povsem nezadostne. Nato je pregledal notranji oddelek, kjer se je prav tako ustavljal pri posameznih bolnikih in jih tolažil. Nazadnje je izjavil, da bo v bližnjih dneh obiskal še ostale oddelke bolnišnice. Prvič je zapustil bolnišnico so se zbrali okrog njega zdravniki in ostalo osebje. Tedaj jim je dal potrebna navodila, da se nemudoma izpolnijo njegovi ukrepi. Ravnanje bolnišnice je nazadnje dejal, da naj sprejeli vsem svojim sodelavcem izraze njegovega zadovoljstva sprito vne, ki jo kažejo zlasti zdravniki in njihovi asistenti za napredek bolnišnice in zdravje bolnikov, čeprav se morajo boriti s tako velikimi težavami.

Množice ljudi v pisarni RK

Že dva meseca o mnogih pogrešanih ni nobenih vesti

Ljubljana, 27. maja. Ko je Rdeči križ odprl informacijsko pisarno, da je začel zbirati podatke o pogrešanih, je bil nekaj časa takšen naval na njo, da je bilo skoraj nemogoče poslovanje. Prihajalo je na tisoče ljudi iz mesta in z dežele. Zdalj bo kmalu že dva meseca — prav danes pred dvema mesecema je bil usodni 27. marec, ko so se naglo začeli vrstiti veliki dogodki — odkar so se porazgubili ljudje, a še vedno je neznana usoda številnih pogrešancev.

Informacijska pisarna Rdečega križa posluša v drugem nadstropju poslopja Delavske zbornice. Odprta je po dve uri dopoldne in popoldne. Naval je vedno velik. Ljudje odhajajo in prihajajo po stopnicah skoraj neprestano v nepretrganih vrstah. V veliki sobi daje informacije po 4 do 5 uradnikov, a jih je včasih še pre malo. Izredno mnogo ljudi prihaja pozvedovati po sorodnikih z dežele, a vedno prihajajo tudi še meščani, ki nestrpno pričakujejo vesti o pogrešanih sorodnikih. Pred seznami imen pogrešanih, ki so se javili, in ujetnikov se neprestano zgrinjajo grude ljudi. Vendar je večina seznamov že starih in imena so bila pred tednom ali celo pred 14 dnevi že objavljena v listih. Toda mnogi deželani ne čitajo redno listov — časopise zdaj tudi ne prihaja povsod — zato marsikdo še vedno zasledil v seznamu ime, ki ga išče. Najobsežnejši je seznam imen ujetnikov.

Prihajajo pa še vedno tudi ljudje, ki odhajajo tiskovine s podatki o pogrešanih, do sledje še vedno neprijetnih. Nekateri prihajajo skoraj dan za dnem v upanju, da bodo končno vendar ujeli kakšno vest o svojih dragih. Če imajo srečo, zvedo vsaj, da je prišel v Ljubljano človek, ki je bil v kraju, odkoder so prejeli zadnjo vest o sorodniku. Iz Srbije in Hrvaške še vedno prihajajo ljudje in včasih prinesejo prav tako dragoceno vest kakor kurirji Rdečega križa. Naši ljudje ne pozvedujejo le po bivših vojaki, temveč tudi številnih Slovincih, ki so bili zaposleni v raznih krajih bivše Jugoslavije kot orožniki, nameščenci finančne uprave, zasebni uradniki, delavci... Nekaj-

teri so bili zaposleni v Prekmurju, ki je zdaj pod madžarsko upravo, o nekaterih krajih v južni Srbiji pa ljudje sploh ne vedo, ali so zdaj tam Bolgari ali kdo drugi. Razumljivo je, da tudi najboljše organizacija ne more zbrati tako kmalu podatkov o ljudeh, ki so bili razkropljeni po tako številnih krajih. V mnogih primerih je pa še težje pozvedovati po pogrešanih bivših vojaki, zlasti še, ker njihovi sorodniki pogosto niti ne vedo, v kateri ednici so služili.

Zato bodo še dolgo prihajale trume ljudi v pisarno Rdečega križa. RK je zbral doslej izredno mnogo podatkov, a razumljivo je, da se ne morejo odgovoriti na mnoga vprašanja ter da številni ljudje odhajajo žalostni. Med njimi so mnoge matere, ki s posebno ganljivo skrbjo pozvedujejo po svojih sinovih. Prihajajo ženske z dežele, nekatere zelo daleč. Prihajajo pa tudi očetje, ki so ostali sami na malih posestvih in pogrešajo pomoč mladih rok svojih sinov pri težkem delu. Nekateri vzklikajo, ko najdejo ime v seznamu ujetnikov: Samo, da je živ!

Te besede, samo z drugim pomenom, slišite najbolj pogosto med množicami v pisarni: Ko bi človek vsaj vedel, ali je živ! Samo da bi bila živa! Služila je v Beogradu... Nobenega glasu ni... še vedno nič. Da bi bil vsaj živ!

Vesti iz Hrvaške

— Prvi kmet — veliki župan. Te dni je hrvaški poglavar dr. Pavelić imenoval štiri velike župane. Za velikega župana velike župe Zagorje je bil imenovan kmet Stjepan Urošić iz Repušnice pri Kutini v Moslavini. Velika župa Zagorje, ki obsega okraje Ludbreg, Varaždin, Ivanec, Novi Marof, Zlatar, Pregrada, Klanjec, Krapina, Marof in Čakovec, ima svoj sedež v Varaždinu. Za velikega župana velike župe Vuka je bil imenovan Nemeš dr. Jakob Ellicker iz Buljkeša. Velika župa Vuka obsega okraje Vukovar, Vinkovci, Šid, Ilok, Mitrovica, Irig, Ruma, Stara Pazova, Ze-

mun in Sremski Karlovci, njen sedež pa je v Vukovaru. Za velikega župana velike župe Prigorje s sedežem v Zagrebu je bil imenovan dr. Marko Lamešić iz Rume, pripadajo pa ji okraji Zagreb, Sv. Ivan Zelina, Dugo selo, Samobor, Stubica, Velika Gorica in Kutina. Za velikega župana velike župe Gora, ki ima svoj sedež v Petrinji, obsega pa okraje Petrinja, Glina, Kostajnica, Vrginmost, Dvor, Novi in Sisak, je bil imenovan dr. Mirko Jerec iz Gline. Zlasti svečano je bilo izvršeno imenovanje dr. Ellickerja za velikega župana. Poleg najvišjih predstavnikov nemškega življa so mu namreč prisostvovali vsi člani hrvatske vlade in tudi poglavar dr. Pavelić sam.

— Slove nemških letalcev. Ko so se pred dobrim tednom od Zagreba poslovili nemški letalci, ki so tvorili posadke strmo-glavcev, so se Zagrebčani od njih poslovili kar najprijetneje, vojskovodja Slavko Kvaternik pa je vsakemu nemškemu letaku poklonil znak hrvatskega pilota.

— Advokati ne smejo intervenirati za žide. Zagrebško ustaško policijsko ravnanje je poslalo zagrebški advokatski zbornici dopis, ki v njem odvetnikom najstrože prepoveduje intervenirati v političnih zadevah, zlasti pa za žide. Advokati, ki se tega odloka zagrebškega policijskega ravnanja ne bi držali, bodo najstrože kaznovani.

— Jubilej zagrebške radijske postaje. Zagrebška radijska oddajna postaja je te dni proslavila 15letnico svojega obstoja. Po svečanem govoru doglavnika, prosvetnega ministra dr. M. Budaka je o vlogi radiofonije v neodvisni hrvatski državi govoril ravnatelj postaje Radovan Latković.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Turek, 27. maja: Magdalena, Janez I. papež.

DANŠNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Glas v viharju.
Kino Slova: Madame Butterfly.
Kino Union: Poslednji udarec.
Razstava moderne slovenske likovne umetnosti v Jakopičevem paviljonu.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

tovo pa ima lepo rento, ki mu dovoljuje take konjčke.

Dejala sem mu:

— V soboto se odpeljem k Olgii v La Baule. Ali se hočete peljati z menoj?

— Zares?

— Seveda.

— Imitno, velja!

— V soboto zjutraj od devetih na kolodveru St. Germain.

— Velja.

Toda človek mora biti vedno pravičen. Roger je zabaven, vesel, toda zelo površen, vendar pa stajen, duhovit družabnik, in tudi če je tak gizdal, kakor vsi dečji njegovih let — lepo pokolenje smo dočkali!... je pri tem tako nedolžno naiven, da se človek ne more jeziti nanj. Toda zdaj ni pravi trenutek za psihološka razglabljanja. Ostaniva pri stvari!

Doma je bilo ganljivo slovo: Pazi nase, dragi otrok! Vedno me je groza, kadar vem, da se voziš sama!

Saj vendar nisem mogla povedati svojim roditeljem, da me pričakuje v St. Germaine neki gigolo.

Roger je stal pred kolodvorom gologlav in s smešno majhno culico v roki, v katero je mogel spraviti k večjemu pizamo, glavnik in zobno ščetko.

Ko mi je poljubil roko, je vprašal: Ali smem šofirati! Moški ob strani šofirajoče ženske je vedno smešen.

Zakaj naj bi mu ne zaupala?

— V Ambolsu bova obdvala. Tam vem za imenitno restavracijo.

Tu moram vrniti malo opazko, da sem si kupila krasen kopalni kostum ter se zalčila z bencinom in oljem tako, da mi je ostalo le še nekaj frankov. Toda saj sem imela s seboj mladega viteza — kaj se mi je torej moglo pripetiti?

Prijetna vožnja, lepo vreme in svetle, čisto blond cigarete.

Koncert solistke Golobove

Ljubljana, 27. maja.

Po daljšem študiju se nam je Golobova včeraj predstavila prvič na samostojnem koncertu in prikazala močan kvalitativni vzpon. Njen glas je bil po naravi zlasti v nižji in srednji legi izreden: poln, kovinski zvonec, tako svojevrstno barvan, da privzema docela lastni karakter. Iz njega zveni nekaj silno spokojnega, umirjenega in vendar, ali pa prav zato, nekaj zelo močnega, kot tiho se prelivačja strast, ki privlači nase brez odpora in vzbuja poslušalca občutek popolne predanosti — ne v pasivnem, marveč v aktivnem smislu besede. Temu naravnemu daru je priključila pevka odlično glasovno izobrazbo: glas ji je izravnano, intonativno zelo siguren; dikcija jasna, fraziranje smiselno in v soglasju z vsemi estetskimi nužnostmi. Tudi višine, ki se jim je čutila tokrat rahla indispozicija, se sicer vzporejajo ostalima legama. Tehnično je pevka naštevala svoj program do največjih potankosti, veliko skrb pa je posebno posvetila še interpretaciji, ki je skupno z ostalimi činitelji nudila izrazito, doživeto poglavitost, s katero je bila tudi poslušalca dana možnost sekundarnega podoživljanja ter tako vsi pogoj pravega estetskega uživanja. Za primer vzamem najmočnejše točke njenega sporeda: Pergolesijeva »Ella matere«, v kateri je z naravnost klasično umirjenostjo in zvokom predstavila klasično uravnoteženo skladbo; Respighijeva »Megle«, iz kateri je izvalila vso mračno dramatik, ki v značilni stopnjevitosti napolnjuje delo; Lajovecova »V mraku«, ki se je pevki po razpoloženju prav tako prilagajala; Škerjančeva »Vizija«, ki je zazvenela v pevkinu interpretaciji v vsej naraščajoči melodiki in malce neslišnem prehajanju v svet zasnanosti; izredno močno, globoko občutno »Processio«, ki jo je zapela z dovršeno poglavitostjo, kakor si jo je zamislil avtor Slavko Osterc ter ji dala toliko izraza, da je pričarala vso njeno vsebino — kakor v

spomin skladatelju, ki je prežgadol omahnil sredi svojih velikih stremeljenj; Lipovščakova »Tebi«, katere močno čustveno zgrajbo je izklesala v vsej reproduktivni sili, in končno arjo Pavlina iz Čajkovskega »Pikove dame« ter arjo Azucene iz Verdijskega »Trubadurja«, kjer je povsem uveljavila široke izrazne možnosti ter svoj silni zvok svojega glasu. Zlasti v teh skladbah, ki so ji nudile v pogledu interpretacije največ pogojev, je pokazala višino svoje odlične glasovne kvalitete, ki pa se je izrazila seveda tudi v ostalih delih sporeda: v Carissimovi »Pesmi« in »Zmagi«, v Falcenierjevih »Lepih očeh«, v Scarlattijevi »Za sonce vzhaja«, v Ipavčevi pesmi »V spominski knjigi« ter Adamičevi »Kot iz tihe, zabljene kapele« in v Lajovecovi »Zalostni deklici«. Spored je izbrala prav za prav tudi svojevrstno, tako kot je menda najboljša odgovorila njeni mentaliteti, njeni duševni nastrojenosti, njenemu doživljanju: ves nekako molovski nagnjen, po glasbeni in besedni vsebini; takšen pa se je tudi najboljši prilagajal zvoku in izrazu njegovega glasu. Prav z njim je mogla najbolj verno izpričati umetniško potenco in se je predstavila kot pevka velikih naravnih danosti, tehnične preciznosti, interpretativne globine ter nežne, resnične kulture. Poslušalec so jo sprejeli s spontanim navdušenjem in priznanjem ter je dodala še več pesmi. Nedvomno je nudila odlični koncertni večer, ki mu bodo sledili — upam — še nadaljnji. Na koncertu je zastopal Visokega Komisarja prof. Umberto Urbani.

Spremljal jo je naš odlični pianist Marjan Lipovšek zares vzorno, fino prilagojeno in sam v interpretaciji, v kolikor mu je bilo to po značaju posebnih skladb dovoljeno, globok ter tehnično dovršeno izdelan. Tako je tudi po tej strani bil koncert na visoki umetniški stopnji, kar sicer reško doživimo pri naših tovrstnih koncertnih prireditvah. Koncert altistke Golobove je bil v okviru ljubljanske Glasbene Matice.

ed.—

Inseriraj v „Slov. Narodu“

Robert Deudonnes:

Od sobote do nedelje

Mila moja Olga!

Upam, da si že prejela mojo brzojavko, ki Te v nji prosim, da bi mi brzojavno nakazala 1300 frankov. Ker pa denarja še nisem prejela, mislim, da hočeš dobiti poprej točneje pojasnilo, preden mi storijo to uslugo. Samo Ti morš razumeti moj grozni položaj in mi pomagati iz njega.

Eog daj, da bi imela doma dovolj denarja, kajti če bi si ga morala šele priskrbeti, pomisli, da znesek, ki mi je potreben, z vsakim dnem naraste za 300 frankov. In verjemi mi, da denarja ne zapravljam po nepotrebnem. Sem pač žrtev naše premoderne dobe in neslutene pusto-loščine. Od svojega moža... saj niti ne vem, kje tiči... ne morem zahtevati potrebnega denarja, še manj pa od svojih staršev, ker bi bili silno ogorčeni in ta strah, bog ne daj, bi jim mogel škodovati.

Toda Ti še vedno ne veš, draga Olga, kaj se mi je pripetilo. Začetki moram od-
kač.

Veš... ali pa ne veš... da je moral moj gospod soprog odgovoriti po trgovskih opravkih v Maroko — vsaj zatrljaval mi je tako. Mislim pa, da ima v resnici tam staneček z neko plesalko, ki jo pozna iz časov, ko je živel tam kot častnik. Toda do ljubosumnosti zares nimam nobene pravice. Moj mož je svobodni človek in če mu kaj očitam, je to neumna misel, da me je poslal med svojo odsotnostjo k svojim staršem, kar pomeni, da me je obsedel na samotarenje na posestvu Virtury. Edina moja družba je papa, ki neprestano tarna, da so »njegovi papirji« padli, in mama, ki se siherni dan z nova čudi, da ob osemih ko nisem povsem oblečena in počesana, ko sedem z njo k zajtrku.

Leon mi je dal pred svojim odhodom 10.000 frankov, mi pustil tu avto in mi na-

ročil, naj bom previdna, kakor da sem bila jaz tista, ki je zavozila lani pri Tibouville v jarek in ne on.

Toda pustimo to. Prisegam Ti, da sem bila celih štirinajst dni vzorna hči in zakonska žena... niti najboljše volje ne sme človek pretiravati! A kar na lepem mi je šinila v glavo misel odpeljati se za nekaj dni k Tebi v La Baule. Hotela sem Te presenetiti... K sreči se nisem napovedala, ker se nisem hotela vezati na čas. Moram pripomniti, da tistih 10.000 frankov, ki mi jih je dal mož, že davno nimam več, ker sem jih porabila, da sem poravnala nekaj starih računov, a vse moje premoženje je obstojalo iz 25 lousdorov, za katere sem se morala zahvaliti radodarnosti svojih roditeljev. Oče je izračunal, koliko bi moral približno stati izlet, če bi prenočila v A-versu, ter plačala potrebni bencin in cije. Za povratek mi je hotel poslati še 500 frankov, toda obljubiti sem mu morala, da bom v bodoče nekoliko bolj varčna.

Toda na svoj način sem jasnovidka in misel, da moram prevoziti tako dolgo pot in s tako mršavo denarnico, me je navdajala z grozo. Že sem hotela opustiti ta načrt, pa sem srečala pri tenisu v Croissy malega Pierrelanda. Saj ga gotovo poznaš. Najbrž pa ne veš, da ta mali, elegantni gigolo laže kakor pes teče. Pri flirtu to ne igra nobene vloge, če pa gre za sopotnika, je to nekaj čisto drugega in bila sem zelo neumna, ko sem mislila, da se bom izognila vsem komplikacijam, če ga vzamem za dva dni s seboj k Tebi.

In nič manj neumno ni bilo, da ga nisem vprašala: Ali imate kaj denarja pri sebi? — Toda ta misel mi ni šinila v glavo in sicer že zato ne, ker sem ga vedno srečavala v najelegančnejši družbi in slišala, da neprestano govori samo o svojih krojačih, o preplešanih nočeh in o avtomobilih, da celo o svojih izgubah na borzi tako, da sem bila prepričana, da sicer morda nima ogromnega premoženja, go-

tovo pa ima lepo rento, ki mu dovoljuje take konjčke.

Dejala sem mu:

— V soboto se odpeljem k Olgii v La Baule. Ali se hočete peljati z menoj?

— Zares?

— Seveda.

— Imitno, velja!

— V soboto zjutraj od devetih na kolodveru St. Germain.

— Velja.

Toda človek mora biti vedno pravičen. Roger je zabaven, vesel, toda zelo površen, vendar pa stajen, duhovit družabnik, in tudi če je tak gizdal, kakor vsi dečji njegovih let — lepo pokolenje smo dočkali!... je pri tem tako nedolžno naiven, da se človek ne more jeziti nanj. Toda zdaj ni pravi trenutek za psihološka razglabljanja. Ostaniva pri stvari!

Doma je bilo ganljivo slovo: Pazi nase, dragi otrok! Vedno me je groza, kadar vem, da se voziš sama!

Saj vendar nisem mogla povedati svojim roditeljem, da me pričakuje v St. Germaine neki gigolo.

Roger je stal pred kolodvorom gologlav in s smešno majhno culico v roki, v katero je mogel spraviti k večjemu pizamo, glavnik in zobno ščetko.

Ko mi je poljubil roko, je vprašal: Ali smem šofirati! Moški ob strani šofirajoče ženske je vedno smešen.

Zakaj naj bi mu ne zaupala?

— V Ambolsu bova obdvala. Tam vem za imenitno restavracijo.

Tu moram vrniti malo opazko, da sem si kupila krasen kopalni kostum ter se zalčila z bencinom in oljem tako, da mi je ostalo le še nekaj frankov. Toda saj sem imela s seboj mladega viteza — kaj se mi je torej moglo pripetiti?

Prijetna vožnja, lepo vreme in svetle, čisto blond cigarete.

— Prižgite si cigareto in vtaknite mi jo potem v usta!

Našobil je usta in sprejel prižgano cigareto. Moje rdečilo na ustih je bilo pustilo na cigareti rdeč obroček.

— Ta diši boljše od vseh cigaret iz rožnatih listov na svetu, — je dejal galantno.

Z

Ob škurbastem borovniškem viaduktu

Porušena je tretjina viadukta — Borovnica ob razstrelitvi — Tudi vaščani trpe veliko škodo

Ljubljana, 27. maja. Borovnica in njen viadukt sta za nas skoraj nerazdružljiva pojma. Borovnice brez njenega viadukta si ne moremo misliti. To sprevidi tudi zdaj, ko se približajo borovniški krtini od katere koli strani — slika pokrajine je povsem drugačna, da Borovnice skoraj ne prepoznaš, čeprav se rasejo nad vasjo še številni lok močne stavbe ob obeh pobočjih hribov, ki kot vrtna podboja zapirata kotlini. Zdi se, da je mogočen vihar razpahlil vrata, ki so zapirala dolino: na sredi viadukta zija velika škrbina. Če se bližajo Borovnici od Brega, se ti zdi na prvi pogled, da je porušena najmanj pol viadukta, tako široka je škrbina. Viadukt ni zidan v ravni črti, temveč v krivini z velikim lokom, saj železnica na njem in ob obeh hribov napravi lok skoraj za 180°. Če bi bil viadukt razprostrt v ravni črti, bi se zdel še mnogo bolj mogočen od barjanske strani, a odprta se zdi večja, ker je na sredi.

ALI NAJ MU PODALJSAJO ŽIVLJENJE?

To vprašanje je bilo pereče že več let: ali naj viadukt temeljito popravijo ali ga pa opuste ter prelože železnico. Casopisje je o tem že večkrat poročalo. Tedaj se je zdelo, da je najbolje preložiti del železnice, odnosno jo podaljšati ob pobočju hriba, tako da bi se v ovinku izognila mehkega barjanskega terena in se prebila pri Logatcu na staro traso skozi hrib nad Verdrom. Za to hudo operacijo so se odločili zaradi tega, ker je bilo vzdrževanje opečnega dela viadukta precej drago. Opečni oboki so razpadali, saj opeka na prostem ne vzdrži dolgo. Opeko bi pa lahko zamenjali za beton. Toda bilo je vprašanje, kakšni so temelji viadukta, kajti zidati kaže le na zdrave temelje. Pri preiskavi temeljev so pa prišli do presenetljive ugotovitve, da se je talna voda na Barju in borovniški kotlini precej znižala, pač zaradi regulacije Ljubljane. Zaradi tega piloti, ki nosijo temelje viadukta niso več povsem v vodi, kar pomeni, da so ogroženi; dokler so leseni piloti stalno v vodi, lesa ne napade nobena bolezen in sčasoma okamenijo, ko pa začne od njega prodirati zrak, se kmalu naselijo gljive in začne se proces trohnevanja. Po tej ugotovitvi se je zdelo, da je viadukt zapisan neizbežnemu koncu. Nekateri so sicer mislili, da bi bilo mogoče talno vodo umetno dvigniti na primerno višino ob temeljih viadukta ter da bi kazalo bolje temeljito obnoviti stavbo, kakor se lotiti velikih in najbrž precej dražjih železniških del. Ko se je začela vojna, je bilo seveda konec vsega razpravljanja. Vojstvo je viadukt podminiralo in treba je bilo čakati samo še nekaj dni, da se je mogočno zidovje zrušilo v dolžini okrog 170 m in višini 35 m.

MALO ZGODOVINE
Viadukt je star že 84 let. Kljub velikim vzdrževalnim stroškom je treba priznati, da je stavba trdna glede na svojo starost. Viadukt so začeli zidati l. 1850. Železniška dela so bila oddana v več odsekih. Najtežje delo je bilo nedvomno v odseku med Preserjem in Logatcem; prešel ga je italijanski podjetnik ing. Arcari iz Trsta. Na tem odseku so številni propusti, podvozi in viadukti. Toda največje delo je bil borovniški viadukt, ki je 510 m dolg in 35 m visok. Zidan je v nadstropju. Nosilni stebri pritiščnih obokov so iz klesane kamna, ves zgornji del je pa opečni. Po 24 obokov — z razpetino okrog 20 m — se je bočilo v pritiščnem in nadstropnem delu. Približno 7 let so trajala dela, a za tiste čase je bilo to veliko delo nenavadno hitro končano. Borovniški viadukt je veljal za največjo stavbo v Avstro Ogrski. S to stavbo se še danes težko merijo največja stavbna dela pri nas. Viadukt je služil železniškemu prometu od 27. julija l. 1857. do letošnjega velikega četrtka.

VELIKI ČETRETEK V BOROVNICI
Prebivalstvo je preživelo precej strahu zaradi viadukta že med svetovno vojno, še več pa v tej vojni. Ljudje so vedeli, da je viadukt podminiran in v strahu so pričakovali usodnega dneva. Bili so se pa tudi letalskega napada. Na veliki četrtek je bil že sumljiv nered ob meji. V Borovnici so prodirale razne nezasišane vesti. Da je blizu polom, so vaščani sprevideli, ko jim je vojaštvo naročilo, naj se do večera pripravijo na razstrelitev viadukta. Ljudje so začeli v vročini naglici snemati okenska krila, da bi obvarovali šipe. Zvedeli so, da je bolje sneti okna kakor le odpreti, češ, zračni pritisk bi loputni krili s takšno silo, da bi jih vrglo s tečajev, a še večja ne-

varnost je bila, da bi drobci opeke in kamena razbišči šipe. Seveda so se imeli ljudje dovolj razloga bati tudi za hiše, ne le za šipe, a nič drugega niso mogli rešiti. V neposredni bližini viadukta so bile tudi njive in vrtni — zdaj so pokopani pod debelo plastjo razvalin.

BEG PROTI PEKLU
Pred večerom so ljudje zbežali iz vasi navzgor po dolini proti znani soteski Pekla. Nekateri so se umaknili dalje, večina pa vsaj kilometer daleč. V strahu, a vendar nestrpno so pričakovali eksplozije in se boječe ozirali proti zapuščenim domovom. Nekateri so izgnali tudi živino, saj ni nihče vedel, ali bo še sploh kaj ostalo celega. Nekateri so sklepali v obup roke, kajti njihovi domovi so bili v neposredni bližini viadukta. Marsikdo ni vedel ali mu bo dom v noči, ki se je bližala, še nudil streho. Ob 19. je končno zabobnelo. Ljudje so si pod vtišom strahu domisljali, da bo pok mnogo strašnejši. Detonacija je pa bila zamolkla, kakor da bi zagrmelo. Radovednejši so pričakovali razstrelitev na krajih, odkoder se jim je nudil pogled na viadukt. Vendar niso mnogo videli, saj je bilo vse končano v nekaj trenutkih. Mogočno zidovje se je podiralo med dimom in prahom kakor hišica iz kart. Med tem so deževali drobci zidovja skoraj po vsej vasi. Strehe blizu viadukta so bile silno prerušene. Pri manjših poslopjih je tudi močno razpokalo zidovje, ki se je tu in tam delno podrla. Nobena opeka ni ostala cela na novi hiši, ki je bila še komaj pokrita in še neometana; stoji na severni strani viadukta, skoraj tik pod njim. Na severni strani je bila tudi velika lopa, napolnjena z deskami. Razvaline so pokopale lesno skladišče in vse deske so bile zdrobljene. Govore o milijonski škodi. Na južni strani viadukta je bila obdelana zemlja. Bil je posajen zgodnji krompir. Njive je pokrila toča kamenja in opeke. Kako močna je bila eksplozija, sprevidimo že po tem, da so popokale močne šipe v fiksni

oknih kapelice. Precej šip je tudi popokalo v cerkvi in nekaj v šoli.

ZRUŠILO SE JE 8 OBOKOV
Strah je bil končno prestan in marsikdo je bil vesel, da še ni bilo hujšega. Nesreča je pa bila dovolj velika, zlasti za revnejše. Velika škoda je bila že zaradi prerušanih streh. Nekaj hiš je bilo tako poškodovanih, da so se ljudje bali vstopiti. Obseg škode se je pa pokazal v vsej luči šele naslednji dan. Pri svoji nesreči se ljudje niso toliko zanimali za sam viadukt. Sicer je pa bil dovolj en sam pogled na sliko razpadajočega: 7 obokov se je zrušilo takoj ob razstrelitvi, eden se je pa še opozneje. V škribni viadukta je oblaš ogromen kup razvalin. Pozneje so ljudje začeli iz kupa izbirati celo opeko.

POPRAVILO
Kmalu po veliki noči so se dela lotile italijanske ženijske čete; viadukt je izrednega pomena in železniški promet je treba čim prej normalizirati. Začeli so tudi najemati domače delavstvo. Na kupu razvalin in vzdolž vsega viadukta je živo kakor na mravišču. Pojo tudi eksplozivni motorji, ker skušajo delo mehanizirati, kolikor je pač mogoče. Prvo delo je pa, da odstranijo razvaline, da bodo lahko utrldli temelje s piloti za visoko konstrukcijo. Delajo v treh izmenah na dan — noč in dan. Vsaj začasno bodo veliko vrzel med ostanki obokov premostili z železno konstrukcijo. Tako bo popravilo končano najhitreje in morda bo promet obnovljen že čez nekaj mesecev. Zdi se, da so oboki, kolikor jih je ostalo, še dovolj trdni. Na levi strani — če gledamo od severa proti jugu — je ostalo celih 11 parov obokov (v pritiščju in nadstropju po 11), na desni pa samo 5. Pri delu potrebujejo precej lesa, zato je zdaj v Borovnici in okolici še tem živahnejša trgovina z lesom in živahen promet na cestah. — Delo je doslej precej dobro napredovalo, čeprav jih je pogosto motilo slabo vreme.

Kopališče S. K. ILIRIJA otvorjeno DNEVNE VESTI

— Priznanje našim umetnikom. V ponedeljski izdaji tržaškega »Piccolija« je objavil komendatore v Ljubljani g. C. Tigoli zanimiv članek o značilnostih umetnosti sloven. kiparjev in slikarjev, katerih razstava je bila v nedeljo svečano otvorjena. Z obudovanjem vredno estetsko promicljivost je pisec dojel umetniško individualnost posameznih razstavljalcev in jim priznal zelo laskavo vsakemu lastne umetniške kvalitete, omenjajoč zlasti, da je večina med njimi studirala v Italiji in imela tudi lepe uspehe s svojimi deli na italijanskih razstavah, saj vse njih dela v mnogih italijanskih galerijah ter so njih dela odkupili nekateri ljubitelji umetnosti, med njimi tudi Eksk. grof Clano.

— Opeke dovolj, primanjkuje pa cementa. Iz opekarn na Viču in Brdu vozijo številni vozniki dan za dnem opeke. Dovažajo jo na nekatera stavišča, kjer se delo še ni začelo, precej opeke pa potrebujejo tudi na stavbah, kjer so začeli delati že lani in letos delo nadaljujejo. Kaže, da bo letošnja stavbna sezona dovolj živahna, toda seveda le, če ne bo primanjkovalo cementa. Na mnogih staviščih bi zdaj že delali, če bi imeli cement. Zdi se upanje, da bo v Ljubljani kmalu dovolj cementa. Kaže, da bomo dobivali zopet trboveljski cement. Lahko bi dobivali tudi splitski cement, a če bo omogočen dovoz trboveljskega cementa, bi ne kazalo dovažati dalmatinskega, ki bi bil zaradi daljšega prevoza znatno dražji.

— Aprilsko vreme v maju. Letos z vremenom nimamo sreče. Aprilskega vremena kar noče biti konec. Zavleklo se je že v drugo polovico maja, pa še ne kaže, da bi se kanilo zboljšati. Prave pomladi še vedno nimamo, čeprav se bližamo že začetku poletja. Noči so še vedno precej hladne in tudi čez dan sonce še ne greje tako, kakor bi moralo v tem času. Le nekaj dni smo imeli tako toplih, da je bil svernik odveč. Tako vreme, kakršno imamo v letošnji po-

mladi, seveda ni ugodno za letino. Navadno se vreme izpremeni ob luninih izpremembah, zdaj pa tudi to ne drži. Včeraj je bil maj, pa je ostalo vreme neizpremenjeno. Kmetovalci se že boje, da bo letina slaba, če bo toliko padavin in vreme tako hladno, kakor doslej. Upajamo, da se bomo lahko vsaj v juniju malo bolj segreli na soncu, kakor smo se mogli v maju, ki je letos mnogo bolj pooden aprila ali celo marca, kakor pravemu in najlepšemu pomladnemu mesecu.

— Še vedno nesreče z vojaškimi razstrelivom. V Prigorici je našel 16letni poljski delavec Anton Bojc v gozdu patrono, po kateri je tolkel s kladivom. Patrona pa je seveda eksplozirala in mu raznesarila desno roko, poškodovala pa ga je tudi po obrazu. — Ravno tako je našel neke vojaško patrono 16letni posestnikov sin Anton Rus iz Travnika pri Loškem potoku. Patrona mu je v roki eksplozirala in mu poškodovala levo roko. — V Medvodah je splezal na drevo 13letni zidarjev sin Vinko Kleščič, s katerega pa je padel in si zlomil desno roko. — 45letni posestnik Ludvik Demšar z Rakete pa je doma na cirkularki žagal drva, pri čemer mu je spodletelo poleno in mu je cirkularka odrezala prste na levi roki.

Preiskrbitte si pravočasno POTREBNO KURIVO!

Bukova drva dobavlja takoj — samo vagonске pošiljke — Tvrđica »EXPORTLES, Ljubljana, Tyrševa cesta 15. 911

MIRNO SPANJE

In lepe sanje dosežete z uživanjem »Ambroze medicne« katero dobite edino v Medarmu, Ljubljana, Židovska ul. 6.

864

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Prestreljiva ljubljenska drama po romanu E. Brusa

GLAS V VIHARJU
Laurence Oliver — Marie Oberon — David Niven (s slovenskimi napisli)
KINO MATICA — Tel. 22-41
Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA, tel. 27-30
MADAME BUTTERFLY
Maria Cebotari, Fosco Giachetti, Lucie Englsch, Luigi Almirante.
Ob 16., 19. in 21. uri.

Danes zadnjikrat
POSLEDNJI UDAREC
Attila Hörbiger, Camilla Horn in Ludwig Schmitz
Film je opremljen s hrvaškim besedilom
Predstave ob 16., 19. in 21. uri
Kino Union — Telefon 22-21

— Promocija. V četrtek 29. t. m. ob 12. bodo promovirani za doktorje prava v zborniški dvorani univerze v Ljubljani gđc. Neda Žirovnik, gg. Aleš. Kersnik, Dušan Kermauner, publicist Franc Vagaja, vsi iz Ljubljane, Stanko Peterin iz Gradiške in Jožef Pernel iz Škofje Loke. Čestitamo!

Iz Ljubljane

— Iz Ljubljane s kopanjem letos ni nič. Druga leta ob tem času smo se navadno že kopali in sončili. Letos pa še nič ne kaže, da bi se mogla kmalu pričeti prava kopalska sezona. SK Ilirija je sicer že v soboto odprla svoje lepo urejeno športno kopališče, toda kopalec ni, ker vreme za kopanje še ni ugodno. Nebo je večinoma oblačno, pa tudi če tu pa tam posije sonce, ima še premalo moči, da bi se mogli kopalci sončiti. Bomo morali pač še počakati.

— Ij Čika Savo. Mnogim ljubljancem dobro znanega hrusta, dobrodušnega srčno dobrega moža, ki smo o njem oni dan poročali, da je zopet prispel v Ljubljano, srdač navadno pri Figovcu. Tam ima dobrega prijatelja, ki ga mnogi ljubljanci tudi poznajo. Na Figovčevem dvorišču se dbe najboljši razniči in čevapčiči. Feče jih prijatelj Čika Savo. Na zunaj si nista prav nič podobna, kajti eden je orjak, drugi pa majhne drobne postave, pač pa odlikuje oba plemenito srce in tudi približno enako usodo delita. Čika Savo bo v četrtek proti večeru na Figovčevem dvorišču zopet razkazoval izredno moč svojih mišic. Njegovi nastopi so vedno velika privlačnost za vse, ki slučajno pridejo pravočasno na Figovčev dvorišče ali ki so kakor koli opozorjeni na nje. Celu med poklicnimi rokoborci so redko tako močni orjaki, kakor je naš Čika Savo.

— Ij Maksmalne cene zelenjave za ta teden je mestni tržni urad določil dogovorno z zastopniki gospodinj in zastopniki prodajalk in prodajalcev takole: otrebljena berivka do 14 din, neotrebljena berivka do 10 din, njivski radič do 5 din, vrtni radič do 12 din, spinča s stebli do 7 din, spinča brez stebel do 8 din, krompir do 2,50 din grah do 16 din, uvožena solata do 16 din in domača čebula do 5 din kilogram. Ker se zelenjava in vsa druga živila prodajajo na tehtnico, je najstrožje prepovedano solato in drugo zelenjavo močiti pred prodajo na trgu. Prav tako je pa gospodinj prepovedano odipavanje živil, zlasti pa gospodinj opozarjamo, naj ne plačujejo blaga nad maksimalno ceno, ker s tem blago same sebi draže.

— Ij Na tovrnem kolodvoru je kljub skrajnemu prometu še precej živahno. Tovorni promet še ni obnovljen s severnimi kraji in razumljivo, da zdaj tudi ne prihaja blago iz južnih in vzhodnih pokrajin višje Jugoslavije. Skoraj vedno je pa zdaj na tovrnem kolodvoru po več vagonov drv in premoga. Drva prihajajo z Dolenjskega kakor prejšnje čase, a zdaj jih dovažajo tudi z nekaterih belokranjskih postaj. Premog prihaja iz Kočevja. Za kurjavo je dober in ljudje so zadovoljni z njim. Povpraševanje po kočevskem premogu je veliko, da vsa naročila ne morejo biti odpelana takoj.

Pri ljubljanskih trgovcih s kurivom se je nabralo mnogo naročil za kočevski premog, a ljudje bodo morali še nekaj časa potpeti. Sčasoma bodo prišli vsi na vrsto. Prav pa je, da naročajo kurivo že zdaj, da ne bo preveč naročil jeseni.

— Ij Ponarejen bankovec za 500 din. Pri trošarinskem uradu v Ljubljani je bil oni dan vplačan ponarejen bankovec za 500 din, s ser. št. 509-A 0304. Bankovec je ponarejen na opalografu z navadnimi vodnimi barvami. Rdeča polja so risana s svinčnikom z roko. Nijanse barv niti malo ne odgovarjajo barvam pravega bankovca, papir pa je navaden. V vodotisku je filigran kopiran verjetno z razredčenim tušem.

— Ij Podružnica SVD šiška. V sredo 28. t. m. ob polnoči zvečer bo predaval v teški ljudski šoli v Sp. Šoški g. Demšar Fr. o pinciranju sadnega drevja s posebnim oziranjem na oblikovalno vzgojo.

— Ij Gospode zdravniške opozarja mestni fizikar, da je po odredbi Visokega Komisarja poleg dosežanih infekcijskih boleznih treba prijaviti tudi še morbilli, parotitis epidemica, malaria in scabies.

— Ij Vina na dom, najboljša in najcenejša, dobite v gostilni LOVSIN. 286n

Pogrešana kolesa

Ljubljana, 26. maja. Policijski uravni je bilo zadnje dni prijavljenih spet okrog 40 pogrešanih koles in sicer: črno pleskano moško kolo, znamke »Rekord« s tov. št. 1487084, last Jakobca Žitnika. Črno pleskano moško kolo, znamke »Puch« s tov. št. 677.453, last Viljema Virensa. Zensko kolo, znamke »Ideal«, last Jožefa Bajčeve. Moško kolo znamke »Walfenrad«, last Mihaela Kavčiča. Rdeče pleskano moško kolo znamke »Jaxe«, last Rada Kogojca. Modro pleskano kolo znamke »Fox«, last Franca Bernika. Črno pleskano moško kolo znamke »Erika«, last Ivana Piskarja. Črno pleskano zensko kolo znamke »Adler«, last Ane Suklje. Modro pleskano moško kolo znamke »Oxford«, last Janeza Piskarja. Črno pleskano moško kolo znamke »Dürkopp«, last Rafaela Svetliča. Modro pleskano kolo neznane znamke s tov. št. 231.127, last Stanislava Moreta. Zeleno pleskano kolo znamke »Coventia«, last Karla Tekavca. Zesleno pleskano kolo znamke »Zerjale«, last Franca Koreniniča. Črno pleskano zensko kolo znamke »Wanderer«, last Otona Bergmana. Črno pleskano zensko kolo znamke »Prestos«, last Rozalije Knap. Moško kolo znamke »Pax«, last Antona Blaža. Rjavo pleskano kolo znamke »Puch«, last Jožeta Avblja. Zensko kolo znamke »Triumph«, last Albine Perkolj. Rdeče pleskano moško kolo znamke »Dürkopp«, last Antona Paternostia. Modro pleskano moško kolo znamke »Red-Star«, last Romana Celarca. Črno pleskano moško kolo znamke »Record«, last Mihaela Permeta. Črno pleskano moško kolo znamke »Steyers«, last Bojana Kovačiča. Črno pleskano zensko kolo znamke »Triglav«, last Angele Lovšin. Popolnoma novo kolo znamke »AXO«, last Alojzija Brgleza. Črno pleskano moško kolo znamke »Bianchi«, last Jožeta Verliča. Temnordete pleskano kolo znamke »Aiglon«, last Franca Pakja. Črno pleskano kolo znamke »Jugo-Steyers«, last Franca Gašpariča. Črno pleskano kolo znamke »Sprinter«, last Jožeta Vavpotiča. Zensko črno pleskano kolo znamke »Jufa«, last Franca Anžurja ter zeleno pleskano kolo znamke »Miele«, last Tomaža Baša.

Pogrešana kolesa, ki jih skuša policija po svojih organih izslediti in vrniti lastnikom, so vredna okrog 60.000 din.

V ŠOLI

— Janezek, imenuj mi katero reko na Portugalskem.

— Koliko črk pa mora imeti, gospod učitelj? Kcanagzvinjnjeptem.Gocw e,ra1

DOBRI IZGLEDI

Zena ga je osrečila z dvojčki. Moža je to tako navdušilo in razburilo, da je brž brzojavil tašč: Prav kar dvojčki. Jutri več.

Oglase, notice in druge objave

sprejema uprava »Slovenskega Naroda« vsak dan samo do 9. ure. Osmrtnice in druge nujne objave izjemoma do 10. ure.

Oglasi v Slov. Narodu — zanesljiv uspeh!

Kristmann Gudmundsson:

Morje vse da in vse vzame

Mračen in molčeč je stal kapitan Hördur sam pri krmilu svoje ladje, čeprav je bilo morje tako mirno, da se je človek lahko ogledoval v njegovi gladini.

Zrl je nepremično proti obali. Med obema modrikastima gorskima grebenoma je stal Knaravik, njegov dom.

Da se le ni pripetila doma nobena nesreča! Niti za trenutek ni našel miru, odkar so bili včeraj tako srečno prestali nevihto. Pomislite samo, niti najmanjša mreže niso izgubili — ta sreča je bila naravnost tesnoba. Dolgo je okleval, dolgo ni hotel pospraviti mrež, da bi imelo morje dovolj časa. Če bi se bila vsaj ena le malo raztrgala, če bi bili izgubili le nekaj tega bogatega plena slanikov — potem bi bil zdaj bolj miren. Toda ne! — Vse mreže z ogromno množino slanikov so ležale nepoškodovane na krovu in ladja je bila tako polno natovorjena, da je močno pogreznjena le počasi rezala valove.

Ta sreča je trajala že več poletje. In tudi lani se ni pripetila nobena nesreča — pa naj bi se človek ne vznemirjal! Stari kapitan Hördur je potegnil iz žepa dozo, iz katere je vzel pošten šče-

pec njuhalnega tobaka. Postajal je vedno slabše volje. Kaj se je bilo zgodilo z motorjem? Kaj ga ta vraga! Dečko ni mogel pustiti, da bi brnel naprej, kakor se je spodobilo? Ladja se je vendar komaj premikala naprej.

— Gvendur!
— Izvolite, kapitan?
— Kaj ne znaš motorja bolje namazati, dečko?

— J-o-o, saj sem ga namazal! — se je začul od stroja zaspan glas.

Stari je srdito pljunil. Morje je ležalo sinje in čisto na zapadu in vzhodu in severu. Ležalo je, kakor da na nekaj preži. Hördur ga je ošinjal s srditimi pogledi in tiho kiel predse. Morju ni bilo mogoče nikoli zaupati, najmanj pa, če je ležalo tako mirno in gladko, kakor zdaj.

Ne, človek nikoli ni bil varen pred morjem, nikoli! Tistemu, ki mu je mnogo dalo, je tudi mnogo vzelo. Seveda je bila v vsem, v dajanju in jemanju neke vrste izenačujoča pravičnost. Če bi se bilo to pomenilo izgubo več sto kron in to bilo pomenilo izgubo več sto kron in potem bi bil nekaj časa mir. O tem se je bil prepričal že opetovano: morje je plačalo vse, kar je vzelo — na svoj način.

Tako je bilo neke viharne noče odtrgalo v pristanišču Knaravik njegovo najboljšo motorno ladjo in jo treščilo ob pečine, da se je razbila. Naslednje

pomladi se je moral močno zadolžiti, da je lahko kupil novo ladjo. Toda potem so sledila zaporedoma tri dobra leta, tako da je lahko odplačal ladjo in si še nekaj prihranil.

Da, pravično je bilo morje. Pogosto je dajalo človeku mnogo in celo preveč. In v bistvu je bilo pač v redu, da je zahtevalo tudi žrtve za to, kar je dajalo. Nekaj časa po nesreči je imel kapitan navadno vedno dober lov, toda še nikoli ni ujel toliko slanikov in drugih rib, kakor tistega leta, ko je utonil njegov starejši sin.

Star je bil šele štirinajst let, dečko, in morje mu je bilo vse na svetu. Baš je bil dobil svojo barčico, da bi se naučil dobro veslati. Z njo se je vozil po pristanišču in večkrat je odveslal tudi malo dalje na morje, če je bil veter ugoden. Hördur je bil takrat na potovanju, ko se je zgodilo. Nekega prav tako lepega jutra, ko je pihala močna burja, se je s polno natovorjeno ladjo zopet vrnil. Ko je pa pristal ob mostičku, so prinesli mladeničevo truplo.

Vse poletje in tudi še naslednje je imel neverjetno ribiško srečo. Njegova ladja je bila do roba polna, dočim niso ujeli drugi ribiči nobene ribe. In naslednja leta so bila v vsakem pogledu leta napredka. Slednjic je morju malo ne sploh odpustil; za vse, kar je imel, se je moral namreč zahvaliti njemu.

Sicer pa mu je ostal še en sin. Ta bi moral biti prihodnji pomlad promoviran; toda prav zdaj je bil doma na počitnicah.

Fant — kapitana Hördurja je pri tej misli spreletel.
Če mu je torej vzelo še tega fanta, bi lahko dobilo vso njegovo ropotijo in še njegova povrh.

V pristanišču je bilo zbranih mnogo ljudi, ko je priplula ladja v zaliv. Stari Hördur je stal še vedno pri krmilu, dočim se je bila zbrala posadka ob sprednjem jamboru. Stari se ni ozrl ne na desno ne na levo, njegovi pogledi so bili uprti nepremično v njegovo hišo, stoječo tam zadaj na griču. Zdelo se je, da je povsem zapuščen. Toda spodaj na plaži so ljudje kar vrel skupaj. To ni moglo pomeniti nič dobrega. Toda kapitan je bil pripravljen na vse. Krotiti bi bil svoje živce, nihče ni smel videti starega Hördurja skrušenega.

Zdaj bi se lahko takoj izkrcali.
Toda — gromska strela — kaj je bilo z mostičkom? Šele tedaj je stari opazil: mostička ni bilo več, le nekaj pilotov je še stalo tu.

Ni pa imel časa razmišljati o tem, kajti tam gori od njegove hiše je na vso moč tekel proti obali krepak mladenič. In nenadoma se je staremu Hördurju obraz široko zjasnil. Tu je bil torej, tako čil in svež kakor še nikoli, njegov zlati fant.

Mladenič je stal resen in potrtn na obali, ko se je kapitan izkrcal.

— Ah, oče, mostiček, — je dejal — morje ga je v zadnji viharini noči odtrgalo.

Tedaj ga je prijel stari Hördur s svojimi težkimi, mornarskimi rokami za obe rami in ga smeje stresel:

— Mostiček, fant moj? Gromska strela, kaj naju briga teh nekaj gnilih hlodov! Zdaj pa čuj: Brž domov in poišči nekaj steklenic dobrega starega žganja. — Ko bo naš tovor izkrcan, pridemo vsi tja gori.

Posadki se je začelo naenkrat muditi. Dobrodušni, zagoreli obrabi so kar žareli in mornarji so si pomembno mežikali. Tak je pač stari — zdaj rolni, zdaj zopet se smeje — pa si ustvari o njem pravo sodbo, če moreš.

Kapitan Hördur je stal široko in zadovoljno na plaži, iz žepa je potegnil dozo, udaril s prstom po pokrovčku in vzletel ščipec tobaka. Potlej se je zamiljano zrl in nenadoma je opazil čolnič svojega sina, ležeč na obali.

— To bi si bilo tudi lahko mirne duše vzelo, je zamrmral in zaupljivo nasmehnil proti morju, lesketajočemu se mirno in tiho tam zunaj na soncu.

— Toda, — je pripomnil in pomežiknil — to ti je pa že treba priznati, to pot si bilo zares skromno.

Radio in televizija

v službi sodobnega letalstva

Zahteve, ki se stavljajo na današnja letala, so zelo komplicirane, zato je pač potrebno, da sodobna letala lete v kakršnem koli vremenu, ne da bi pri tem trpela varnost njihovega letenja. Letenje v lepem in mirnem vremenu, ko pilot vidi daleč pred seboj in pod seboj, je pač popolnoma varno. Nekoliko drugače pa je, kadar gre za letenje v oblakih, ponoči, v nevihtah in celo v megli. Teda je v tako imenovanem »slepem« letenju mnogo večja nevarnost in potrebna je večja sposobnost pilota.

Ta način letenja je pristopen in omogočen le s pomočjo novih postopkov moderne letalske navigacije, osnovane na uporabi radioelektronskih aparatov (radiogoniometri, radiokompasi, panoramni indikatorji, radioelektronski altimetri itd.), ki z zadovoljivo zanesljivostjo določajo položaj letalca v 3 dimenzijah prostora (geografski koordinati in nadmorska višina), ter tako kažejo pilotu smer, v kateri naj nadaljuje svoj polet, da pride do zaželenega cilja.

Vsi aparati za električno vodenje letal so bode v kratkem kompletni, saj se vsi svetovni letalski strokovnjaki trudijo, da bi jih čim prej in čim bolj izpopolnili. Vsekakor je jasno, da izvirajo iz televizijskih sprejemnikov in oddajnikov. S pomočjo teh bo pilotu mogoče neposredno opazovati kretanje svojega letala na majhnem koncu svetlikajočega se platna, na katerem bo točno videl zapreke, ki jih je treba preleteti. Zaprek seveda brez omenjenih priprav, pač zaradi teme, oblakov ali megle, ne bi mogel sploh opaziti in se jim izogniti.

Vsi aparati za električno vodenje letal so osnovani na principu radiogoniometrije, ta pa bazira na lastnostih okvira za sprejem električnih in radijskih valov. Okvir, ki se lahko vrti okrog vertikalne osi, vezan s sprejemnikom, omogoča sprejem maksimalne jakosti, kadar gre ravnina namotane žice skozi oddajnik. Kadar pa je položaj okvira normalen, je jakost sprejema načelno 0.

Prva metoda orientacije je v tem, da se na zemlji, in sicer v dveh ali treh različnih sprejemnih postajah, sprejmejo valovi, ki jih pošilja radijska postaja iz letala. S križanjem omenjenih valovnih smeri določijo točen položaj letala na karti, ki ga potem javlja ena izmed radijskih postaj brezžično letalu.

Okvir prvega sprejemnika pokaže smer, v kateri leti letalo in se ta smer more vrteti v zemljepisno karto. V drugem okviru se določita smer in položaj, ki ga ima letalo glede na smer prve sprejemne postaje na zemlji. Presek obeh omenjenih smeri pa je torej točka, v kateri letalo v tem trenutku leti.

Druga metoda je približno takale: Na letalu določi radiotelegrafist smer znane radijske postaje na zemlji, nato določi še smer druge znane postaje in s tem dobi presečišče njunih valov, ki pokažejo položaj letala glede na obe radijski postaji.

Ker je za vodenje letala s pomočjo radija potrebna uporaba posebnih emisijskih postaj ali radiožarometov, lahko uvidimo, kakšne težave povzročajo letenje v vojnem času. Njihovo delovanje je čisto združeno z ogromnimi motnjami, ali pa sploh ni možno. Od tod pač veliko zanimanje za aparate na letalih, ki morejo funkcionirati brez posredovanja specialnih instalacij na zemlji.

S prvimi radiogoniometri so lahko delali na letalih le izkušeni operaterji. Sodobni radioelektronski aparati na letalih so avtomatski in dajejo na neposreden način koristne podatke brez posebne manipulacije. Upravljanje bazira na reglasi navadnega sprejemnika in direktno gledanje kazalca pokaže, za koliko se smer izbrane radijske postaje odklanja od osi letala. Zanimiv aparat je tudi radiokompas z gibljivim okvirom.

Sprejemni okvir, ki se neprestano suče okrog vertikalne osi, določa maksimum

sprejema vedno takrat, kadar gre ravnina okvira skozi oddajnik. Če se okvir obrača pravilno, z določeno hitrostjo, moremo opaziti gotovo število maksimumov in minimumov v sekundi, ki jih kaže sprejemnik. Faze teh viškov in depresij sprejema so odvisne od smeri postaje v odnosu na smer, ki smo jo vzele za začetek. Maksimum je, kadar gre ravnina okvira skozi postajo. Sprememba smeri postaje omogoča avtomatsko pokazovanje zaželenih smeri. Inducirana struja v okviru in potem povečana giblje vizuelni kazalec.

Tudi katodni oscilograf je važan aparat, ki omogoča večjo varnost »slepega« letenja. Ta aparat ima toplo katodo, ki oddaja elektronski fluks, na katerega vplivata elektrostatično in elektromagnetno polje. Na dnu cevi, ki tvori vrsto kinematografskega platna, pada fluks, povzročujoč fluorescenco, katere položaj varira proti gibanju elektronskega fluksa. Najnavadnejši model ima dve paralelni plošči, ki določata gibanje elektronskega snopa. Prav tako moremo napraviti, da delujejo na plošči visokofrekventne oscilacije, ki prehajajo na eni strani z antene, na drugi pa od okvira, ki se more orientirati. Položaj in oblika svetlobne lise na ekranu kaže pilotu smer njegovega letala in trenutke, ko je preletel oddajno postajo.

Vsi ti pa še mnogo drugih radioelektronskih in pa tako imenovanih televizijskih aparatov, so delo moderne letalsko-navigacijske tehnike, ki je z njimi odstranila zadnje ovire, ki jih je atmosfera postavljala potrebam letalskega prometa sodobnosti. Sedaj ne pomeni nočno letenje ali letenje v megli in oblakih problemov, ki jih še nedavno sploh ni bilo mogoče rešiti. Svetovni prostor in vse ozračje sta zavojevana in ni skoraj več stvari, ki bi je moderna letalska tehnika s svojimi pripomočki ne mogla obvladati.

cah pa se smejo družiti samo po dva in dva. Na trgih jim je dovoljeno nabavljati živil samo po 10. uri, nakupi v trgovinah pa so jim dovoljeni samo od 3. do 5. ure popoldne. Židje, ki se bodo pritožili tem ukrepom, pregrešili bodo prvič kaznovani z globo 5000 din, drugič z globo 10000 din in 8 dni zapora, tretjič pa z globo 25.000 din in mesecem dni zapora.

Včerajšnji zagrebški »Novi list«, ki je naslednik »Novosti«, objavlja ponovno, da se v zagrebških javnih lokalih še zmerom pojavljajo židje, čeprav jim je najstrožje prepovedano zahanjanje v kavarne in druge javne obrate. »Novi list« pravi, da se v kavarnah židje sicer ne pojavljajo več v prejšnjem številu, vendar pa je za Hrvate žalostno dejstvo, da jim sploh še, čeprav posamezno, dovoljujejo dostop v kavarne. Posebno uvidenost do njih je doslej izkazovala zlasti »Gradska kavana«, ki pa se bo tej svoji razvadi morala odvaditi in spoznati, da so protizidovski ukrepi brez-kompromisni. »Novi list« posebej poudarja, da je sveta dolžnost lastnikov lokalov strogo paziti na to, da se v njih ne pojavi noben žid.

Aparat za merjenje pijanosti

Iz Curiha poročajo po informacijah Agencija Centraleuropa, da so v Zedinjenih državah iznašli, patentirali, preizkusili in dali v uporabo aparat, ki meri pijanost. Ta stroj bo služil v prvi vrsti, da se ugotovi stopnja »alkoholiziranja« avtomobilistov, odgovornih za cestne prekrške ali incidente. S tem merilom se more tudi ugotoviti večja ali manjša stopnja škodljivosti raznih alkoholnih pijač. V tem pogledu je odnesel višek brez dvoma rum; potem sledijo v vrsti gin, whiskey, žitno žganje, konjak, vino in pivo. Preizkušnje, ki so jih napravili med »prostovoljno eksperimentalno pijanostjo«, so dale osupljive uspehe za oba spola. Izkazalo se je namreč, da kažejo ženske večjo odpornost od moških za močne alkoholne pijače. Pivo pa dovede ženske bolj hitro do pijanosti nego rum ali gin.

Ko čujemo to ameriško vest, se vsiljuje vprašanje, da-li so upoštevali pri tem merilnem stroju »individualnost« posameznega pijanca. Kajti znano je, da je marsikdo že po prvem ali drugem kozarčku vina ali žganja najmanj eksaltiran, če ne pijan, dočim imamo »alkoholne junake«, ki se jim velika količina zaužitih alkoholnih pijač niti ne pozna. Važno bi bilo torej takoj določiti, ali ne bi bilo treba pivo ali manjšo stopnjo alkoholne zastrupljenosti, nego važnejše bi bilo merilo, ki bi kazalo začetek vplivanja alkoholnega zastrupljenja in njega učinka na posameznika.

Kako spoznamo žide

Nekaj pripomb k novim protizidovskim ukrepom v kraljevini Hrvatski

Tali contrasegni sono prescritti per gli ebrei a Zagabria. — Take znake morajo nositi v Zagrebu židje.

Ljubljana, 26. maja. Sobotni zagrebški listi so pod debelimi naslovi »Vsi židje morajo nositi znake« in prav tako vidnimi podnaslovi »Vsi židje od a do z« objavili obširne članke, ki poročajo o najnovejših protizidovskih ukrepih v Zagrebu in sploh na Hrvaškem. Listi poročajo takole:

Davi so se na zagrebških ulicah in trgih pojavili oglasi, ki z njimi ustaško policijsko ravnanjstvo določa, da morajo odslej vsi židje v Zagrebu nositi rumen trak, ki je na njem s črno barvo natisnjena židovska Davidova zvezda, pod njo pa velika črka Z. Ta znak morajo židje pripeti na levo stran prsi in na levo ključnico. Podoben ukaz je bil v nekaterih pokrajinskih mestih izdan že prej in so meščani mesta Zagreba zaradi tega z razumljivo nestrp-

nostjo pričakovali, kdaj bo takšna odredba izdana tudi v Zagrebu. Čim je bila izdana, je v Zagrebu zbudila največje zanimanje in so se meščani okoli plakatov zbirali v velikih gručah ter komentirali posamezne določbe nove protizidovske odredbe.

Znak Davidove zvezde in črke Z pod njim, kakršnega morajo nositi zagrebški židje na levi strani prsi in na levi ključnici, objavljamo v naravni velikosti. Ker sta oba znaka tiskana na primerno velikem rumenem traku, si lahko mislimo, kako vidno so zdaj označeni židje v Zagrebu. S katerekoli strani pogleda žida, spoznaš takoj, koga imaš pred seboj.

Zagrebški listi objavljajo z novimi protizidovskimi ukrepi v zvezi tudi celo kopico smešnih.

Zagrebško ustaško policijsko ravnanjstvo je v zvezi z novimi odredbami tudi strogo določilo, kdaj se morajo židje in židinke — ne glede na starost in na sedanjo vzrolozgov — prijaviti evidenčnemu uradu, kjer določi predpisane znake, ki jih morajo takoj pripeti na levo stran prsi in na levo ključnico. Židje in židinke, ki bi se temu pozivu v določenem roku ne odzvali, bodo najstrožje kaznovani.

Ista uredba tudi določa, da mora vsak arjček, ki na cesti opazi žida ali židinko brez predpisane znake, istega takoj prijaviti židovskemu oddelku zagrebškega policijskega ravnanjstva, ker bo sicer kaznovan.

Gotovo bodo podobne protizidovske ukrepe izdali tudi tisti hrvatski kraji, ki temu vprašanju še niso posvetili primerne pozornosti.

Seznam čistokrvnih židov, ki žive v Zagrebu, je zagrebško ustaško policijsko ravnanjstvo te dni zaključilo. Skupno je bilo izdanih 3500 evidenčnih legitimacij. V tem številu so všteti samo židje in židinke od 16. do 60. leta.

Ostaleški ustaški policijski poverjeniki Puratić je te dni izdal nove protizidovske ukrepe, ki z njimi prepoveduje židom kretanje brez evidenčnega traku, razen v lastnem stanovanju. Židje, ki se doslej rade prevzema evidenčnega traku še niso prijavili poverjenicem, bodo najstrožje kaznovani. Po mestu in okolici se smejo ostaleški židje pojavljati samo od 6. zjutraj do 9. zvečer. Židom je prepovedano obiskovati gledališča in kinematografe, poleg tega pa tudi kavarne, gostilne in bifeje. Prav tako jim je prepovedano zahanjanje v mestne parke, zlasti pa posejanje po klopih v teh parkih. Zbirati se ne smejo niti v zasebnih stanovanjih, po uli-

Blodna ljubezen

Roman

— Dragi prijatelj, vi prav nič ne poznate svoje žene. Verjemite mi, da vas ljubi. In samo vas ljubi. Ne vem, da li jo še vznemirja spomini na preteklost. V tem primeru ste v zmoti, kajti od njene preteklosti ni ostalo ničesar več. Preteklost je bila samo blodnja, ki je pa storila dobro delo, ker je spravila Jeanne zopet v ravnotežje in jo vrnila vam. Sicer pa, bodite odkriti in vprašajte se: ali je bila res kriva sama Jeanne? Ali ni nekaj krivde tudi na vaši strani? Kaj niste pustili svoje žene dve leti same? Komaj dva meseca sta bila skupaj in v tem kratkem času je seveda niste mogli dobro spoznati.

Romaine je povslel glavo. Čutil je, kako mu te besede globoko prodirajo v srce. Čutil se je, kako silno učinkujejo nanj besede srečnega in krepostnega dekleta. Po tem mlademu dekletu, ki mu je zdaj govorilo o ljubezni do druge žene, je sam nekoč zahrepenel. Po čudnem naključju ga je odklonila in dala srce možu, ki bi si ga bila rada Jeanne priborila. In kaj neki je bilo na Reneu, da sta se bili obe zaljubili vanj?

Opazoval je Hermine in jo iskreno občudoval, kako dobra žena bi bila, kako prijetno in udobno bi bilo v njenem domu. In Rene se lahko smatra za

najusrečnejšega med vsemi moškimi, da bo živel ob strani tega angelškega bitja.

Vendar mu pa ni zavidal njegove sreče, kajti pomislil je, da bi bil tudi on lahko deležen podobne sreče, če bi se mu posrečilo priboriti si Jeannino ljubezen. Molče je primerjal Hermine čare z Jeanninimi in nehotje je pri tej primerjavi zadržala vsa njegova notranjost.

Zares, obe sta bili lepi, enako lepi in vendar kolika razlika je bila med njima.

Ta svetlolaska je znala z vsemi čari, z vso svojo mikavnostjo, nežnostjo in poezijo svojega spola učinkovati na srce. — Iz one črnolaskje je pa dihala vseobvladujoča malone tiranska moč strastne ženske. Hermine je bila nebeški pojav, Jeanne pa utelešenje ženske lepote. Ena je mogla biti angel, vila, huriska v Mohamedovem raju ali pa še prej svetnica v aureoli in oblakih kadila, druga je bila pa samo ženska.

Ko je Romain poslušal Hermine, je nehotje prišel do teh zaključkov. Te misli so mu šimlele v glavo ob njenem toplem, prijetnem glasu. Njene besede so rahlo božale njegovo srce. Že je bil na tem, da bi poslušal njene nasvete.

Dekle je govorilo živahno in dolgo. Bil je ves zatopljen v njeno pripovedovanje.

Zakaj se je delal, kakor da ne pozna svoje sreče, kakor da zametuje zaklad, ki ga je imel tako rekoč v rokah?

Zakaj je govoril, da so utonili v večnost najlepša leta njegove mladosti? Zakaj ni izbral prvih

let ljubezni? Ali je hotel čakati, da bo obup dovršil svoje pogubno delo in pogasil prvi ogenj nežne ljubezni?

— Verjemite mi, Romain, Jeanne vas ljubi, ljubi vas iz vsega srca. Morali bi biti slepi, da ji tega ne videli. Preteklost zastirajoči oblaki so se razpršili. Mar nistem bila tudi jaz pri tem prizadeta? Mar ni bila tudi moja dolžnost odpustiti ji iz istih nagibov kakor vi? Kaj mislite, da bi mogla ljubiti svojo rivalinjo?

Jasno je bilo, da so napravile Hermine besede na Romaina najgloblji vtis. Ali se je Hermina zavedala, kaj je s tem dosegla, ali je vedela, da je pomirila in potolažila tega moža? Gotovo, ker je naglo vstala in podala Romainu roko rekoč:

— No, torej, zdaj je pa že čas, da odidem. Že itak sem se predlogo mudila pri vas in morda me bodo že pogrešali. Ne smem pozabiti, da od jutri ne bom več pripadala sebi, kajti moj ženin postane moj gospodar. Z jutrišnjim dnem se prične moje suženjstvo.

Zasmejala se je in njene zbadljive besede so spravile tudi Romaina v dobro voljo. Prigovarjal ji je, naj ostane še nekaj časa pri njem. In neprestano je ponavljal:

— Ostanite še malo, samo še trenutek, Hermine! Ne morem vam povedati, kako prijetno mi je kramljati z vami.

— Hvala bogu, da sem mogla biti dobrotnica. Kar verjeti ne morem, da sem zmorna take naglobe. Toda pozno je že in vrniti se moram.

Iz Dolenjskih Toplic

Letna kopalska sezija se je že pričela. Ceravno ni za kopanje v topli termalni vodi sedanje vreme nič kaj primerno, vendar so že prišli prvi gostje, da se rešijo nadležnega revmatizma. Zanimanje in povpraševanje je precejšnje; tako utegne biti tudi letošnja sezija prav dobra. Za sprejem kopalskih gostov je vse pripravljeno.

Termalno vodo kaj pridno uporabljajo tudi italijanski vojaki, ki se mude kot posadka v Dol. Toplicah, prihajajo pa vojaki tudi iz sosednih krajev, kjer so bližnje vojaške posadke italijanske vojske.

Mnogi domačini so se naučili že precej italijanščine in tudi vojaki se trudijo seznaniti se s slovenščino, pri čemer si mnogo pomagajo s slovarčkom, ki ga skoro vsak nosi s seboj.

Na praznik Vnebohoda je vojaštvu priredila vojaška oblast zabavo. Potujoči zvočni film je v večernih urah prispel v Toplice ter priredil na kopalskem trgu kino predstavo, katere se je udeležila vsa posadka in tudi mnogo domačinov ji je prisostvovalo.

Dela na kopalskem trgu, ki ga spreminjajo v cvetlični park, počasi napredujejo, ker jih ovira dež. Ko bodo dela dovršena, bo kopalski trg dobil povsem drugačno lice.

Pretekli teden se je zopet pojavil v občini stekel pes in to v Soteski, kjer je popadel par otrok. Zato je pasji kontumace postopen.

Prebivalstvo Mandžukua

Okrog 28 milijonov... okrog 30 milijonov... okrog 32 milijonov... Čitatelj, ki bi se rad hitro informiral o Mandžukuu, najde v različnih novih leksikonskih podatke o številu prebivalstva. Toda to so zelo površne cenitve, kakor je pokazalo prvo ljudsko štetje v Mandžukuu 1. oktobra 1940. Tudi tu je poslovala statistika zelo vestno in točno. Omenjena dne je štela ta država 43.233.954 prebivalcev, torej mnogo več nego se je splošno mislilo.

Tako je Mandžukuu stopilo na deveto mesto. Po številu prebivalstva sledi takoj Italiji, je pa pred Francijo. Mandžukuu ima tudi milijonsko mesto Mukden, ki šteje 1.140.000 prebivalcev, ima pa še 14 velikih mest. Harbin šteje nad 660.000 prebivalcev, glavno mesto Hsinking nad 550.000, druga večja mesta so Csicar, Hiamusu in Penšihu. V provinci Mukden živi četrtina vsa prebivalstva. Tu prebiva na kvadratnem kilometru 138 ljudi. Nasprotno so pa redko naseljene nekatere druge provincije, kakor severni Hingan.

Zanimivo je pa še drugo dognanje ljudskega štetja. Mandžukuu ima malo žensk. To je dejstvo, kjer je menda najmanj žensk na svetu, vsaj če jo primerjamo z drugimi večjimi deželami. Povprečno odpade na 100 žensk 124 moških. Vsaka provinca ima znaten presešek moških. V provinci Hejho znaša razmerje celo 327:100, v glavnem mestu so našli 166 moških na 100 žensk. Ljudsko štetje je izbrislalo z zemljevida bečo liso, ki je sicer ni bilo več na njem, pač pa v statistikah in mnogih znanstvenih knjigah.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 19. uri

Torek, 27. maja: ob 19.30: Trideset sekund ljubezni. Red Turek.

Sreda, 28. maja: ob 19: Kovarstvo in ljubezen. Ljudska predstava. Izven. Izredno znižane cene od 14 din navzdol.

V Schillerjevi drami »Kovarstvo in ljubezen« je zajeta tragedija ljubezni kot edinega in poslednjega oznanila človeške svobode, skozi katero neusmiljeno udarja kruta resničnost. Opozarjamo na uprizoritev tega dela, ki bo jutri, v sredo 28. t. m. ob 19. zadnjič v tekoči sezoni pri globoko znižanih cenah od 14 din navzdol.

»Bog z vami, mlada leta!« (»Addio, giovinezza«) je naslov Camasio-Oxillijeve igre v treh dejanjih. V njih je prikazano okolje, v katerem živi študentovski svet. Mlada ljubezen, ki jo doživlja junak igre, njeni zapletljivi in njen konec, tvorijo vsebino. Delo režira prof. Sest.

OPERA

Začetek ob 19. uri.

Torek, 27. maja: ob 19.30: Baletni večer. Red B.

Sreda, 28. maja: ob 19: Faust. Red Sreda.

P. n. gledališke obiskovalce opozarjamo, da bo od danes dalje začetek vseh večernih predstav v Drami in Operi ob 19.30. — Začetek predstav, ki trajajo preko tri ure, pa bo ob 19. in bo to vselej posebej omenjeno v gledališkem repertoarju.

Opozarjamo na novi Baletni večer, ki ga je pripravila naša Opera v koreografiji šefa baleta inž. Petra Golovina in solopisatelja Borisa Pilata. Golovinove ko-

reografije obsegajo sledeča dela: Griegova lirčno arijo, odlomke iz Novakovega baleta »Signora Giuvanti« in Lisztovo madžarsko rapsodijo št. 2. — Pilato pa je našel Gluckov dramatični duet »Don Juan« in Ravelov »Bolero«. V sporedu bo sodeloval ves naš balet s solistkami (Bravničarjeva, Moharjeva, Remškarjeva, Japljiva, Brarjeva, Bedračeva) ter solisti (Pilato, Carman in Pogačar) in baletnim zborom. Orkester bo dirigiral A. Neffat. Pri klavirju dr. Svava.

„Vojne plače“ na Hrvaškem

Ljubljana, 26. maja.

Zveza hrvatskih zasebnih nameščencev, ki se že več let bori za zboljšanje gnojnega položaja svojih članov in zlasti za draginske doklade, je te dni poslala vsem hrvatskim industrijskim podjetjem okoliščino s prošnjo za izplačilo posebnih svojih plač.

Na vsa industrijska, trgovska in druga podjetja je bilo skupno poslano okoli 300 okoliščin, ki je v njih poudarjeno, da bo zakonska odredba o »vojnih plačah« izšla že v najkrajšem času, vendar pa Zveza hrvatskih zasebnih nameščencev priporoča vsem podjetnikom, da te plače izplačajo že zdaj in tako nameščencem v teh sedanjih časih čimprej pomagajo.

Okoliščina pravi med drugim: »Težke gospodarske razmere, ki jih je povzročila vojna, so predvsem zadelo gnojnino šibkejše sloje t. j. nameščence in delavce. Res je, da so nekatere banke in zavarovalne družbe na ta ali oni način pomagale pomagati svojim nameščencem, toda izplačani predjem v višini dveh ali treh mesečnih plač ni mogel zadostiti. Nameščenci so bili namreč po večini zaradi nenavadne dragine precej zadolženi in so s temi predjumi komaj poplačali svoje dolgove, tako da so dejansko ostali brez nujno potrebne gotovine za vsakdanje nabavke.

Zveza hrvatskih zasebnih nameščencev apelira zaradi tega na vsa podjetja v Zagrebu, da ne čakajo na zakonsko odredbo, ki bo z njo urejeno izplačilo »vojne plače« vsem zasebnim nameščencem, ampak naj to izredno plačilo v višini najmanj enomesečne redne plače izplačajo takoj.

Ljubljanski večeri

Ljubljana, 27. maja.

Kosi v Tivoliju se oglašajo po malem ves dan, preden pa leže mrak na Ljubljano, se še enkrat oglašajo, skriti v grmičevju posamično in v zboru drugih kriklavcev. Odkar je spet nastopilo lepo pomladno vreme, je Tivoli še vse bolj lep in mikaven. Čez dan poseda po klopih mlado in staro, domačini kakor tujci, zvečer pa se spet hladi tam velik del ljubljane. Pred mrakom vzvalovi promenada po Aleksandrovi cesti, znanci in neznanci se srečavajo po lepi poti gori do tivolskega gradu, ves večer se živahno razpravlja, ugaiba, kotetira, a mimogrede opravlja... Dasi v Tivoliju zvečer ne gore luči, se ljudje bistro opazujejo, vse vidijo in vedo drug o drugem od sile povedati.

Tudi po drugih parkih poseda drugo ljudje. Pred justično palačo, pred škofjsko cerkvijo, na klopih ob Gruberjevem prekopu, na Mirju in na Gradu.

Se preden zagore zastrte ulične svetilke, se jamejo polniti ljubljanske gostilne, v katerih je še nedavno vladalo dolgočasje zaradi prepovedi točenja vina. Samo pri pivu se gostilniško občinstvo kar ni moglo ogreti in so se gostilne tudi kmalu praznile; vse je popreje odhajalo k počitku. Sedaj je tudi tu led prebit, po večerji je pogovor spet živahen in razgiban. Celo kavarne so spet bolj obiskane. V kavarnah se zopet več čita, veliko debatira o draginih in drugih stikah, še več pa se šahira in obrača »vražje pilčke«.

Ulice se jamejo prazniti že med 22. in 23. uro. Navzlic pomladi in prijetnim večerom ljudje ne marajo ostajati predolgo zunaj, vsakdo si začel počitka v domačem okolju. Po 23. so na ulicah že redki, samo posamezniki še hite po ulicah v vse smeri, ko pa mine čas za kretanje po ulicah, mesto popolnoma zamre. Ljubljana je, kakor vsako noč, spet vsa temna in mirna, le od časa do časa približno po cestah vojaški avtomobil, ali se oglašajo tam od kolodvorca rezek pisk lokomotive. Ljubljana je ležla k počitku, ki traja tja do petih zjutraj, ko spet zapolejo po njenih ulicah novo življenje.

ELEMENT

Učitelj: Mihec, imenuj mi kak element.
— Pivo, gospod učitelj.
— To vendar ni noben element.
— Kako da ne, ko pa moja mamica vedno pravi, kadar pije očka pivo, da je zopet v svojem elementu.

Obnovite naročnino!

Po teh besedah je hitro odšla.

Romain je gledal za njo, kako je odhajala s staro služkinjo, ki je bila pred dvajsetimi leti njena dojlja. Ko se je vrnil v sobo, ga je presenetil njen sijaj. Zdelo se mu je, da vse stene, strop in pohištvo kar žari in da mu je srce kar poskočilo od radosti. Ni opazil, da se širijo ti topli žarki od njega samega in da so odsev njegove končno pomirjene duše.

Ni ga več držalo doma. Zahrepenel je po svežem zraku, po neomejenem prostoru. Brž se je oblekel in oditi je hotel k rodbini La Fougere po Jeanne, da bi jo odvedel kam na izprehod.

Komaj je pa izstopil iz hiše, mu je pa upadel pogum. Bal se je, da se bo njegova žena temu čudila. Kaj neki bi mu porekla? Pa tudi, če bi mu ničesar ne rekla, kaj bi si mislila o tej nenadni izprememb? Zato je zaenkrat opustil svoj namen in odložil sprehod na poznejši čas.

Zvečer, ko sta sedela z Jeanno za mizo, jo je vprašal:

— Ali se vrnete jutri še enkrat k svojim staršem?

Zdelo se je, da je Jeanne to vprašanje presenetilo in odgovorila mu je nekam plaho:

— Seveda Romain, če nimate nobenih pomislekov proti temu. Mnogo dela me še čaka in zagotavljam vas, da tam nisem odveč.

Malone z očetovsko ljubeznijo je Romain pripomnil: